

OVERZICHT PERSARTIKELEN LUNALIA 2023

1. Recensie Klassiek Centraal 08.11.2022 door Viviane Redantr:
Muzikale voorstelling 'Le Carnaval des Animaux'
2. Aankondiging Klassiek Centraal, 21.01.2023 door redactie:
Bekendmaking programma LUNALIA 2023
3. Aankondiging Het Laatste Nieuws, 23.01.2023 door Wannes Vansina:
Lunalia stelt programma zesde editie voor
4. Aankondiging Klassiek Centraal, 03.02.2023 door Wynold Verweij:
Karel Goeyvaerts: de beminnelijke vernieuwer
5. Aankondiging Klassiek Centraal, 17.02.2023 door redactie:
Maanstaren met LUNALIA op 7 maart
6. Aankondiging Metro, 08.03.2023:
Vrouwen*dag over heel Vlaanderen
7. Aankondiging Metro, 08.03.2023 door Lien Delabie:
WHAT ABOUT... Internationale Vrouwen*dag? Zeg het aub niet met bloemen
8. Aankondiging Klassiek Centraal, 22.03.2023 door redactie:
Lunalia & vrouwelijke kracht
9. Aankondiging Gazet Van Antwerpen, 23.03.2023 door Sven Van Haezendonck:
Mechelen sluit Beethoven nog altijd in de armen, ook nu hij genetisch niet verwant blijkt met Vlaamse tak
10. Aankondiging Rondo, 25.03.2023 door Regine Müller:
Der Westen: Altes und neues, große Oper und das Hören in die Stille hinein
11. Aankondiging Klara, 12.04.2023 door redactie:
Karel Goeyvaerts in Late Night Lab
12. Interview Billie, 15.04.2023 door Hans-Maarten Post:
Elise Caluwaerts: "Mijn relatie ging kapot aan covid. We leefden een jetsetleven. Toen alles stilviel, bleek snel dat het niet ging"
13. Aankondiging Het Laatste Nieuws, 18.04.2023 door Wannes Vansina:
Festival Lunalia start zaterdag met twaalf gratis voorstellingen
14. Aankondiging Tertio, 19.04.2023 door Veerle Deknopper:
Muziek op zoek naar perfectie
15. Aankondiging De Standaard, 19.04.2023 door Veerle Vanden Bosch:
Maria als eeuwige muze. De beste klassieke concerten van het moment
16. Aankondiging Gazet Van Antwerpen, 20.04.2023 door Stijn Van de Sande:
Mechels Kamerorkest brengt 150 uitvoerders samen voor uniek concert in Sint-Romboutskathedraal
17. Aankondiging Nieuwsblad, 21.04.2023 door André Grosemans:
Wat te doen dit weekend? Kinderen aaien schapen en leren alles over pizza in het theater
18. Aankondiging De Morgen, 22.04.2023 door Joël De Ceulaer:
Sopraan Elise Caluwaerts: 'Het is de liefde die mij drijft. Hou van mij: dat is het gewoon.'
19. Aankondiging Nieuwsblad, 22.04.2023 door Sven Van Haezendonck:
Lunalia zorgt met gratis openingsfeest voor culturele lente in Mechelse binnenstad
20. Recensie Klassiek Centraal, 23.04.2023 door Wynold Verweij:
Opening Lunalia 2023: muzikaal medicijn tegen alleen-zijn

21. Aankondiging De Standaard, 25.04.2023 door Jasper Croonen:
Van Goeyvaerts groei je als mens
22. Interview Klara, 26.04.2023 door Music Matters:
Elise Caluwaerts over CD rond Alma Mahler: "Haar onwaarschijnlijk mooie composities moeten écht tot het canon behoren."
23. Recensie Klassiek Centraal, 27.04.2023 door Viviane Redant:
Festival van Vlaanderen Mechelen LUNALIA 'Lift Off!'
24. Recensie Klassiek Centraal, 28.04.2023 door Wynold Verweij:
Lunalia: de onrust van de menselijke stem gefileerd
25. Recensie West Wind Notebook, 28.04.2023 door Wynold Verweij:
Lunalia: de onrust van de menselijke stem gefileerd
26. Interview Sabato, 28.04.2023 door Bert Voet:
Le samedi de la soprano Elise Caluwaerts: "Je sors promener mon chien en pyjama"
27. Aankondiging Het Laatste Nieuws, 28.04.2023 door Wannes Vansina:
"Halén de wereld naar Mechelen": Lunalia pakt dit weekend uit met twee wereldpremières
28. Aankondiging Gazet Van Antwerpen, 29.04.2023 door Sven Van Haezendonck:
Lunalia verwent publiek met twee wereldpremières: "We halen de wereld naar Mechelen"
29. Recensie Klassiek Centraal, 29.04.2023 door Wynold Verweij:
Karel Goeyvaerts: van radicale vernieuwer tot frisse laatbloeier
30. Aankondiging De Volkskrant, 29.04.2023 door Merlijn Kerkhof:
Alle ogen op Alma
31. Recensie Dark Entries, 30.04.2023 door Xavier Kruth:
The Karma Project: Hear The Voice
"Een glansrijke reflectie op overeenkomsten en verschillen in diverse mythologieën."
32. Aankondiging Het Laatste Nieuws, 06.05.2023 door Knopskaya:
Lunalia 2023 – William Blakes caleidoscopische knipoog naar karel goeyvaerts
33. Recensie West Wind Notebook, 07.05.2023 door Wynold Verweij:
Muzikaal eerbetoon aan William Blake: genie of gek
34. Recensie Klassiek Centraal, 07.05.2023 door Wynold Verweij:
Muzikaal eerbetoon aan William Blake: genie of gek
35. Recensie nmz, 07.05.2023 door Antje Röbber:
Das Lunalia Festival im belgischen Mechelen feiert die menschliche Stimme in allen Facetten
36. Aankondiging Lunalia, 08.05.2023 door Lunalia:
Dit was de kracht van LUNALIA, You'll never be alone anymore. Bedankt voor het luisteren!
37. Aankondiging Klara, 10.05.2023 door redactie:
Klara Live woensdag 10 mei 2023
38. Recensie Orpheus Magazin, 08.07.2023 door Antje Röbber:
Parzival und die Pferdekopfbratsche - Das multikulturelle Musiktheater »Hear the Voice!«

Muzikale voorstelling 'Le Carnaval des Animaux'

🕒 8 november 2022 📄 Viviane Redant

De Franse componist Camille Saint-Saëns (9 okt. 1835 – 16 dec. 1921) schreef *Le Carnaval des Animaux* boordevol humor in 1886 voor enkele bevriende muzikanten. Hij componeerde het werk ook voor het carnaval van Parijs ter gelegenheid van Mardi Gras. Het is een suite van muzikale grappen en was een briljante oefening in het schrijven van muziek. Het is een muzikale parade van wilde en gedomesticeerde dieren: leeuwen, olifanten, kippen, zwanen. Een pastiche gebouwd rond beschrijvingen van dieren, geschreven voor elf instrumenten: strijkers, blazers, percussie en keyboards. Muziekkenners zullen in de muziek klanken herkennen, immers Saint-Saëns parodieert in deze compositie werk van Offenbach, Berlioz, Rossini, Tsjajkovski.

Net als *Peter en de Wolf* is *Le Carnaval des Animaux* vaak een werk waar kinderen naar luisteren om hen kennis te laten maken met klassieke muziek door de gevarieerde stijl van de compositie, zowel zacht als ritmisch, waar kinderen met plezier kunnen ontdekken welk dier zich achter de muziek verschuilt.

© Lynn Van Dijstaeijen

© Lynn Van Dijstaeijen

Figurentheater DE MAAN, i.s.m. Festival van Vlaanderen Mechelen/Kempen, maakt er een beeldend spektakel van voor kindjes vanaf 3 jaar boordevol figuren, animatie en wonderlijke klanken. Jong en oud geniet van deze 19de-eeuwse klassieker van Camille Saint-Saëns. Een muzikale trip van een klein uurtje met verschillende sferen.

Regie, concept en muzikale bewerking Gorges Ocloo. Acteur Joren Seldeslachts kreeg slechts veertien dagen om zich de tekst en het poppenspelen eigen te maken. Hij neemt de kinderen op sleeptouw. Een papa met zoontje, een handpop, op zoek naar een zingend varken op een tekst van Josse De Pauw. Hij staat in dialoog met het publiek. Het mondt uit in een geanimeerd over en weer gepraat met de allerkleinsten en enkele understatements voor de ouders en grootouders. Zo blijft het voor iedereen boeiend. Met zijn zoontje gaat hij op zoek naar het unieke varken. Een tocht die hen door seizoenen en landschappen voert, mooi weergegeven in de animatie van Senne Driessen. Paul Contryn en Katinka Heremans creëerden weer prachtige poppen en figuren. Voor de zang werd Astrid Stockman ingeschakeld. Een naïeve, eenvoudige vertelling op maat van de allerkleinsten, doorspekt met de mooie muziek van Camille Saint-Saëns. Alhoewel die met mondjesmaat wordt weergegeven, wat jammer is. Auditief en visueel een smaakmaker, een opstapje naar theater en concerten later.

WAT: Muzikale voorstelling *Le Carnaval des Animaux* – Camille Saint-Saëns

WIE: Figurentheater DE MAAN

- Productie: DE MAAN i.s.m. Festival van Vlaanderen Mechelen/Kempen
- Spel: Joren Seldeslachts
- Regie: Gorges Ocloo
- Tekst: Josse De Pauw
- Figuren: Paul Contryn en Katinka Heremans
- Animatie: Senne Driessen
- Zang: Astrid Stockman
- Muziek: Camille Saint-Saëns

WAAR: DE MAAN, Mechelen

Bekendmaking programma LUNALIA 2023

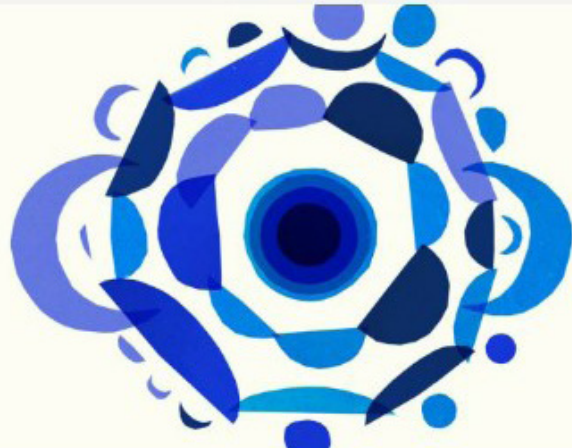
🕒 21 januari 2023 🗍 Redactie

FESTIVAL VAN VLAANDEREN MECHELEN PRESENTEERT

LUNALIA

You'll never be alone anymore

22.04 tot 07.05.2023

Voor zijn zesde editie palmt **LUNALIA**, het voorjaarsfestival van het **Festival van Vlaanderen Mechelen**, opnieuw de Mechelse binnenstad in en zet er samen met zijn partners, kunstencentrum nona en het Cultuurcentrum Mechelen, een rijk en avontuurlijk programma neer.

Het festivalmotto *You'll never be alone anymore*, ontleend aan een compositie uit 1975 van de Vlaamse componist **Karel Goeyvaerts** (1923 - 1993), zet een baken van hoop en een vinger op de wonde van deze tijd: eenzaamheid. In een langgerekte ode aan het baanbrekende werk van Goeyvaerts laveert het programma langs intieme recitals, uitdagende niet-Europese klanken en hedendaags muziektheater. Trouw aan zijn DNA, verkent het festival uiteenlopende stijlen, genres, en vormen.

Naast **concerten** en **voorstellingen** staan een **pop-up tentoonstelling** en een **documentaire-concert** op de agenda, treedt **I SOLISTI** op als **ensemble in residentie**, en verwelkomt het festival opnieuw residentieartiesten uit vorige edities. Zowel **Sigrid Hausen** (artiest in residentie 2018), **Reinoud Van Mechelen** (artiest in residentie 2019) als **Floris de Rycker** met zijn **Ratas del viejo Mundo**, keren terug naar Mechelen met nieuwe projecten.

[ONTDEK HET PROGRAMMA](#)

Onder meer The Karma Project maakt deel uit van het programma van Lunalia 2023. © Lunalia

Lunalia stelt programma zesde editie voor

MECHELEN Festival van Vlaanderen Mechelen maakt zich op voor de zesde editie van Lunalia, met een festivalmotto dat is ontleend aan Karel Goeyvaerts.

Wannes Vansina 23-01-23, 11:04

Het motto luidt 'You'll never be alone anymore', ontleend aan een compositie uit 1975 van de Vlaamse componist (1923 – 1993). Bezoekers mogen zich verwachten aan een langgerekte ode aan het baanbrekende werk van Goeyvaerts met intieme recitals, uitdagende niet-Europese klanken en hedendaags muziektheater.

Naast concerten en voorstellingen staan een pop-up tentoonstelling en een documentaire-concert op de agenda, treedt I SOLISTI op als ensemble in residentie.

Naast concerten en voorstellingen staan een pop-up tentoonstelling en een documentaire-concert op de agenda, treedt I SOLISTI op als ensemble in residentie.

Daarnaast verwelkomt Lunalia enkele oude bekenden: zowel Sigrid Hausen (artiest in residentie 2018), Reinoud Van Mechelen (artiest in residentie 2019) als Floris de Rycker keren terug naar Mechelen, met nieuwe projecten.

Lunalia vindt plaats van 22 april tot 7 mei. Het programma is te ontdekken op www.lunalia.be.

Karel Goeyvaerts: de beminnelijke vernieuwer

3 februari 2023 - Wynold Verweij

Vandaag is het dertig jaar geleden dat de componist Karel Goeyvaerts onverwacht overleed. Hij was pionier op veel gebieden: integrale seriële muziek, elektronica en minimal music. Hij staat bekend als een hardwerkende en betrokken musicus, die gerust met wat minder bescheidenheid de geschiedenis had mogen ingaan.

Karel Goeyvaerts (1923 – 1993) studeerde piano, harmonie, contrapunt, fuga, compositie en muziekgeschiedenis aan de conservatoria van Antwerpen (1943-1947) en Parijs (1947-1951). In Parijs was hij onder andere leerling van Darius Milhaud (compositie) en Olivier Messiaen (analyse). Vooral Messiaen (1908-1992) liet een grote indruk op hem na. De *Sonate voor 2 piano's*, geschreven in 1950-51, leunt zowel op de ritmische vernieuwingen van Messiaen en de seriële techniek van Anton Webern (1883-1945), waarvan Goeyvaerts gedetailleerde (structuur)analyses maakte.

Nono, Stockhausen en Goeyvaerts in Darmstadt

In 1951 nam hij deel aan de legendarische *Ferienkurse* in het Duitse Darmstadt en ontmoette daar o.a. de avant-gardisten Luigi Nono en Karlheinz Stockhausen. Hij en Stockhausen werden vrienden. In 1953 realiseerden Goeyvaerts en Stockhausen, samen met enkele andere componisten, de eerste muziek die geproduceerd werd met behulp van elektronische generatoren (in de studio's van de WDR in Keulen). In 1957 trok hij zich tijdelijk terug uit de muziekwereld, maar hij bleef componeren. Nadat hij tot 1970 vooral werkzaam was geweest als vertaler, werkte Goeyvaerts in de hierop volgende vier jaar bij de Vlaamse radio, de toenmalige BRT. Hij werd gedetacheerd als redacteur van elektronische muziek in Gent bij het aldaar gevestigde instituut voor psychoakoestiek en elektronische muziek IPeM. Van 1974 tot 1987 had hij bij de BRT dezelfde functie voor de sector eigentijdse muziek. In 1992 werd Goeyvaerts aangesteld als titularis aan de Musicologische faculteit van KU Leuven.

Integraal serialisme

Goeyvaerts is vooral bekend om zijn seriële muziek met Anton Webern als voorbeeld. Hij was de eerste componist die een werk schreef waarop het serialisme op alle muzikale parameters was toegepast. Serialisme staat voor een compositietechniek waar de twaalf tonen van het octaaf georganiseerd worden in een reeks. Die reeks vormt dan de structurele basis (spelregels). Webern paste dit systeem op zowel muzikale inhoud als de muzikale vorm toe.

En Karel Goeyvaerts ging nog enkele stappen verder. Hij werkte dit seriële principe niet alleen op het niveau van de toonhoogte uit maar ook op het niveau van ritme, klankintensiteit en articulatie. Hiermee trad hij in het voetspoor van Olivier Messiaen's pianostudie *Mode de valeurs et d'intensités* (1949) waarin het toonmateriaal op verschillende niveaus (toonhoogte, duur, sterkte en aanslagwijze) wordt georganiseerd. Na enige overgangstukken wordt nu Goeyvaert's *Sonate voor 2 piano's* (1950-1951) beschouwd als de eerste integrale seriële compositie in de muziekgeschiedenis. Het was een betekenisvolle stap naar volmaakte zuiverheid.

Elektronica

Goeyvaerts was ook één van de eersten die zich in de richting van de elektronische muziek begaf, waardoor hij zowel in de compositie als in de uitvoering (tape) nog meer structuur kon aanbrengen. *Nummer 4 met dode tonen* (december 1952) was de aanleiding voor deze primeur: het is de eerste partituur die gespeeld moest worden met zuiver elektronische middelen.

Ook de ondertitel van *Compositie Nummer 5* ("met zuivere tonen") heeft zijn naam niet gestolen: de abstracte klankstructuur wordt gekenmerkt door een verregaande zuiverheid. Het gaat met name over het gebruik van elektronische klankgeneratoren en modulators waardoor de verschillende parameters in de muziek oneindig veel meer gedifferentieerd konden worden. Tussen een chromatische halve toon (de kleinste afstand in ons toonstelsel) ligt bijvoorbeeld nog een groot aantal toonniveaus die niet gebruikt konden worden omdat de traditionele muziekinstrumenten daarvoor niet geschikt waren.

Daarnaast zijn toonduren die wegens extreem korte of lange waarden, niet weergegeven kunnen worden in ons notatiesysteem, wel realiseerbaar door middel van elektronica. Ook bood het gebruik van elektronische middelen de mogelijkheid om de klanken letterlijk 'uit te zuiveren'. Tezamen met een grondtoon (de toon die wij waarnemen) klinkt immers een groot aantal boventonen mee die uiteindelijk de klankkleur bepalen. Met behulp van elektronische klankgeneratoren kon men veel meer timbres in beeld brengen. Opvallend bleek het gebruik van *sinustonen*, waaruit alle boventonen weggefilterd zijn en er nog enkel kale grondtonen overblijven.

Compositie voor piano en tape (1964)

Minimal music

Andere werken vertonen kenmerken van *minimal music*. *Pour que les fruits mûrissent cet été* (1976) sluit verbazingwekkend goed aan op *Compositie Nummer 5* dat volgens de seriële techniek is geschreven. Goeyvaerts heeft daarmee laten zien dat rabiate vijanden van serialisme, zoals de Amerikaanse componist Philip Glass, soms last hadden van kortzichtigheid. De vijf *Litanieën* die hij vervolgens tussen 1979 en 1982 volgens deze techniek schreef, vormen zonder twijfel het hoogtepunt van deze groep werken. Goeyvaerts voerde de soberheid en reductie van middelen, kenmerkend voor deze "minimal music" door naar het esthetische niveau.

In zijn laatste omvangrijke werk, de grootschalige opera *Aquarius* (1983-93), vloeien al deze elementen samen. Dit werk vormt een synthese van de nieuwe technieken die Goeyvaerts in zijn werk gebruikte. De vocale bezetting telt acht sopranen en acht baritons die alleen gezamenlijk optreden. Er is een orkest, er is een vaag apocalyptisch-astrologisch thema, maar verder geen personages, geen voldragen libretto, geen begrijpelijke tekst. Wat resteert drukt de verwachting uit dat in het tijdperk van de Waterman (over ruim honderd jaar) iedereen de plaats zal bekleden die hij overeenkomstig de eigen bekwaamheden verdient. Het werk wordt ook wel getypeerd als "heimwee naar de toekomst". Met een beetje goede wil kan men zeggen dat Goeyvaerts hier naar zichzelf verwijst.

© Annemie Augustijns

© Annemie Augustijns

© Annemie Augustijns

Luistertips:

- Karel Goeyvaerts, Sonate Nr. 1 voor twee piano's – Champ d'Action
- Olivier Messiaen, Mode de valeurs et d'intensités – Raymond Shon (piano)
- Karel Goeyvaerts, Nummer 4 met dode tonen
- Karel Goeyvaerts, Pour que les fruits mûrissent cet été – Le Florilegium Musicum de Paris
- Karel Goeyvaerts, Litanie II – Koninklijk Conservatorium van Brussel

LUNALIA viert samen met I SOLISTI en MATRIX

Dit jaar zou de Belgische componist **Karel Goeyvaerts** 100 jaar geworden zijn. Dat viert **LUNALIA** samen met **I SOLISTI** en **MATRIX**, Centrum voor Nieuwe Muziek. Met het festivalmotto *You'll never be alone anymore'*, ontleend aan een compositie uit 1975, komt er een baken van muzikale hoop naar Mechelen. **Ensemble in residentie I SOLISTI** brengt een ode aan het baanbrekende werk van Goeyvaerts in meerdere concerten en **MATRIX** presenteert de pop-up tentoonstelling *Goeyvaerts Gespiegeld*.

Kom het ontdekken tijdens LUNALIA, van 22 april tot 7 mei in Mechelen.

- 22.04 Openingsconcert *You'll never be alone anymore*
- 27.04 100 % Karel Goeyvaerts
- Goeyvaerts gespiegeld

LUNALIA.BE

Maanstaren met LUNALIA op 7 maart

17 februari 2023 - Redactie

FESTIVAL VAN VLAANDEREN MECHELEN PRESENTEERT

LUNALIA

You'll never be alone anymore

22.04 tot 07.05.2023

Voor zijn zesde editie palmt **LUNALIA**, het voorjaarsfestival van het **Festival van Vlaanderen Mechelen**, opnieuw de Mechelse binnenstad in van 22 april tot 7 mei en zet er samen met zijn partners, kunstencentrum nona en het Cultuurcentrum Mechelen, een rijk en avontuurlijk programma neer. **Als voorsmaakje voor het lentefestival LUNALIA staan er alvast enkele gratis activiteiten in maart op het programma.**

Op dinsdagavond **7 maart** organiseren **Festival van Vlaanderen Mechelen** en **Uit in Mechelen** voor de derde keer de succesvolle formule **Maanstaren op de Toren**.

In de thuisstad van de Maneblussers en van het festival **Lunalia** is elke **vollemaan** een extra bijzonder moment. Kom samen met het festivalteam en **Lieselot De Wilde** naar de maan staren **bovenop de Sint-Romboutstoren**. Voorafgaand is er een korte presentatie van het project **Figurine** en het programma van Lunalia.

Naar aanleiding van **Internationale Vrouwendag 2023** presenteren **Stad Mechelen** en **LUNALIA** een panelgesprek rond muziek en gender op 8 maart. Schrijfster **Gaea Schoeters**, zangeres **Elise Caluwaerts**, musicologe **Lieselotte Bijmens** en violiste **Ann Cnop** tekenen present, samen met moderator **Jana Kerremans**. Uitgangspunten worden onder andere de **Dead Ladies Show**, **Alma Mahler**, **vrouwelijke pioniers** van de **barokmuziek** en **componistes** in **Vlaanderen**.

Dit gesprek kadert in het thema van de Internationale Vrouwendag 2023: "**Embrace equity**", een thematiek waar **Stad Mechelen** sterk op inzet. **Schepen van diversiteit en gelijke kansen Gabriella De Francesco**: "*Tot op de dag van vandaag worden vrouwen geconfronteerd met ongelijke rechten en kansen. Zo ook in de wereld van kunst, cultuur en literatuur. In Mechelen maken we elke dag werk van gelijke kansen, maar de vrouwendag biedt ons een platform om extra stil te staan bij vrouwen die in het verleden tegen de stroom in vechten voor hun idealen en dromen en vrouwen die vandaag het verschil maken. Het is een dag om kennis te delen, bewustzijn te voeden en de positieve boodschap voor gendergelijkheid te versterken in alle levensdomeinen. Net waar dit panelgesprek ook voor staat. Met deze straffe dames aan tafel belooft het boeiend te worden!*"

Als voorbereiding tot het gesprek schreef **Rebecca Diependaele** het essay *They have waited long enough*. Een andere basis vormt het essay *Toonaangevende vrouwen: Componistes in Vlaanderen* van **Lieselotte Bijmens**: "*Het idee dat een componist een witte westerse man is die klassieke muziek schrijft, is echter nog lang geen verleden tijd. Dat we nog vaak over 'vrouwelijke componisten' spreken, bewijst dat componerende vrouwen eerder gezien worden als uitzondering dan als regel. Vrouwen en minderheden worstelen nog steeds met het uitbouwen van een carrière als componist door een gebrek aan representatie en de vooroordelen die daarmee gepaard gaan. Er is duiding nodig bij de afwezigheid van vrouwen en minderheden in de muziekgeschiedenis en er is meer aandacht nodig voor zij die er wel waren, zodat er inspirerende voorbeelden zijn voor nieuwe generaties. Wie zichzelf weerspiegeld ziet, zal sneller zelf een carrière als componist ambiëren.*"

Een project van Stad Mechelen en Lunalia (Festival van Vlaanderen Mechelen) in samenwerking met MATRIX [Centrum voor Nieuwe Muziek] en Kunstenpunt.

Vrouwen*dag over heel Vlaanderen

In het CC **Brugge** creëren Annelies Van Dinter en dichteres Lotte Didion een muzikale en poëtische performance rond Patti Smith. VK Vaartkapoen (**Molenbeek**) organiseert een chaabi avond, enkel voor vrouwen, met een concert van de Marokkaanse wereldster Ikram El Abdia. Tijdens Lunalia (**Mechelen**) is er een panelgesprek over muziek en gender, in de Beursschouwburg (**Brussel**) over de criminalisering van LGBTQIA+-gemeenschappen. In De Centrale (**Gent**) organiseert historica Neslihan Dogan 'Vrouwen van verzet', een avond met video-installaties, muziek en debat. In Kavka Oudaan (**Antwerpen**) is er een gratis event met vrouwelijke dj's (o.a. Burenhinder) en expo's (Joeke Van Der Veen). ◀

WHAT ABOUT... Internationale Vrouwen*dag? Zeg het aub niet met bloemen

Op 8 maart komen vrouwen overal ter wereld op straat voor Internationale Vrouwen*dag. Ze roepen op tot een grootschalige feministische staking in het teken van de strijd voor vrouwenrechten voor vrouwen uit alle lagen van de bevolking. Er zijn talloze acties waarmee je vandaag een krachtige vuist kunt maken tegen het patriërchaat. En dan zijn er van die acties die de bal compleet mislaan. Dit is wat je vandaag beter niét doet. We smeken je.

Door Lien Delabie - 8/03/2023 om 05:00

Boeket bloemen op het werk

Van alle dagen op het jaar is Vrouwen*dag allicht de meest zure dag om een boeket bloemen te krijgen op het werk. Als je in een bedrijf werkt waar alle topposities bekleed worden door mannen, waar in vergaderingen je idee overstemd wordt door luide roepers, waar grensoverschrijdend gedrag doodgezwegen wordt en waar je nog steeds minder verdient dan je mannelijke collega's is één keer per jaar een azaleaatje op je bureau terugvinden niet voldoende om te sussen. Een actieplan tegen genderongelijkheid op de werkvloer zien we dan wel weer graag liggen.

Enkel vrouwelijke ondernemers vieren

Uiteraard zien we het glazen plafond graag in duizend kleine stukjes uiteenspatten, maar de vraag is of we vandaag echt zitten te wachten op het zoveelste portret van een vrouwelijke CEO aan de top van een kmo. Vrouwen strijden vandaag niet alleen voor het recht op een dik loon met bedrijfswagen, maar vooral voor vrouwen over de hele wereld die vaak minder luid klinken in het maatschappelijk debat. Zoals Iraanse vrouwen en vrouwen onder taliban die hun leven op het spel zetten, of alleenstaande moeders in kansarmoede die alle zorgtaken op zich nemen bovenop een job aan het minimumloon. Internationale Vrouwen*dag is er voor vrouwen in topfuncties, maar ook voor de vrouwen in de VS die geen abortus meer kunnen plegen en de 130 miljoen meisjes wereldwijd die geen toegang tot onderwijs hebben.

'Feministisch' consumeren

Bedrijven zien op Internationale Vrouwen*dag mooi hun kans om een graantje mee te pikken. In het verleden leidde dat al tot foute promo's. Zo mochten in 2016 vrouwen gratis naar het FIFA World Football Museum in Zurich, met de bemoedigende boodschap dat «het museum ook veel voorzieningen heeft die aantrekkelijk zijn voor vrouwen die zichzelf geen voetbalfan zouden noemen, zoals interactieve dans- en muziekspelen.» De kortingen op stofzuigers en wasproducten zagen we gelukkig al afnemen, maar nog niet alle bedrijven leerden hun lesje. Zo verkopen fast-fashionketens vandaag nog steeds trendy shirts met 'GRL PWR'-opschriften, geproduceerd door uitgebuite vrouwen in sweatshops. Helaas zijn vrouwenrechten dus niet zomaar te koop, tenzij dan deels bij organisaties die zich inzetten voor de vrouwenkwesties. Wil je alsnog een strijdvaardige outfit? Shop dan bij onafhankelijke vrouwelijke makers.

«Wanneer Is Het Mannendag?», Vragen

Een binnenkoper. Zelfs al is het een ironisch grapje: doe het gewoon niet, Jef.

Zo vier je vrouwen*dag wel

Feministische bewegingen herinneren ons er ieder jaar aan dat Internationale Vrouwen*dag geen feest is, maar een dag van verzet. Onder het motto «als vrouwen stoppen, stopt de wereld» roept het Collecti.e.f. 8 maars op om te staken. Naar jaarlijkse traditie trekt een mars door Brussel, die dit jaar in het teken staat van de besparingen in de zorg en de economische crisis. Ook pleiten ze voor meer middelen voor de strijd tegen seksueel geweld. Vanaf 15u30 komen activisten samen in het feministische dorp op het Albertinaplein aan het Centraal Station. Vanaf 18u00 vertrekt de mars door Brussel. Ook in Gent (17u30, Vrijdag-smarkt), Antwerpen (17u30, Operaplein) en Leuven (18u, Martelarenplein) komen vrouwen op straat.

Vrouwen*dag in heel vlaanderen

In het CC Brugge creëren Annelies Van Dinter en dichteres Lotte Didion een muzikale en poëtische performance rond Patti Smith. VK Vaartkapoen (Molenbeek) organiseert een chaabi avond, enkel voor vrouwen, met een concert van de Marokkaanse wereldster Ikram El Abdia. Tijdens Lunalia (Mechelen) is er een panelgesprek over muziek en gender, in de Beursschouwburg (Brussel) over de criminalisering van LGBTQIA+-gemeenschappen. In De Centrale (Gent) organiseert historica Neslihan Dogan 'Vrouwen van verzet', een avond met video-installaties, muziek en debat. In Kavka Oudaan (Antwerpen) is er een gratis event met vrouwelijke dj's (o.a. Burenhinder) en expo's (Joeke Van Der Veen).

*We gebruiken in dit artikel de term Vrouwen*dag, met asterisk. Daarmee verwijzen we naar elke persoon die zich identificeert en/of geïdentificeerd wordt als vrouw.*

Lunalia & vrouwelijke kracht

22 maart 2023 - redactie

LUNALIA is het stadsfestival van het **Festival van Vlaanderen Mechelen**. De naam verwijst tegelijkertijd naar de Mechelse legende van de maneblossers (luna) en naar het fascinerende universum van het lied en de menselijke stem (lia). **LUNALIA** is een internationaal stemmenfestival en voor zijn zesde editie palmt het festival opnieuw de Mechelse binnenstad in van **22 april tot 7 mei** met een rijk en avontuurlijk programma, onder het festivalmotto **You'll never be alone anymore**.

De maan resoneert met vrouwelijke energie en LUNALIA eert met de voorstellingen **Alma** en **Figurine** de creatieve en spirituele kracht van vrouwen. Sopraan **Elise Caluwaerts** en pianiste **Marianna Shirinyan** raakten gefascineerd door het intieme, sensuele en tegelijk intense werk van **Alma Mahler**, met een CD-opname als resultaat.

In **Figurine** vormt **Hildegard Von Bingens Ordo Virtutum** het uitgangspunt van **Lieselot De Wilde** voor een reflectie over kunstenaarschap en existentie vanuit een vrouwelijk perspectief. Deze muziektheatervoorstelling is haar eerste **solocreatie** en maakt deel uit van een reeks concerten, performances en beeldende werken met dezelfde titel waarin de veelzijdige zangeres en kunstenaar met de haar typerende subtiele, geraffineerde en uitdagende stijl in dialoog gaat met zichzelf.

Sjaella betekent ziel in het Zweeds en wie het ensemble al aan het werk zag, weet dat de zes Duitse zangeressen geen betere naam hadden kunnen kiezen. Met een diepe universaliteit en een toets verwondering nodigt elk van hun concerten uit tot de verkenning van een nieuw universum. In **Origins** bezingen ze met hun hemelse stemmen de cyclus van het leven, van de natuur en van de vrouw. Le Monde beschreef hun nieuwe CD **Origins (10/21)** als "spiritualiteit tot mystiek en zinnelijkheid tot erotiek".

Meridians, hun nieuwste creatie en **wereldpremière** tijdens Lunalia, laat zich beleven als een reis doorheen volksliederen van verschillende culturen. Een reis die de grenzen van tijd- en streekgebonden melodieën doet vervagen en uitmondt in muzikale tijdloosheid.

Tijdens Lunalia 2023 zijn er ook een nieuwe composities te horen van **Winnie Brückner** en **Heleen Van Haegenborgh** alsook de performances *A History of the Voice* van **Jennifer Walshe**, *Loopwork* van **Ine Claes** en *Millennial History* van **Andrea Voets**.

Het standbeeld van Beethoven op de Haverwerf. — © Dirk Vertommen

Mechelen sluit Beethoven nog altijd in de armen, ook nu hij genetisch niet verwant blijkt met Vlaamse tak

Mechelen - De stad Mechelen sluit Beethoven nog altijd in de armen, ook nu de bekende componist genetisch niet verwant is met de 145 Vlaamse Van Beethovens vandaag. "Hij blijft een kind van Mechelen", reageert Björn Siffer (Vld-Groen-m+), schepen van Cultuur.

Sven Van Haezendonck

Donderdag 23 maart 2023 om 09:38

Ophef in culturele middens. Nieuw DNA-onderzoek door genetisch genealoog Maarten Larmuseau, zijn collega's aan de KU Leuven en een groep internationale wetenschappers heeft aangetoond dat de genetische roots van de wereldberoemde componist Ludwig van Beethoven niet dezelfde zijn als die van zijn Vlaamse nazaten.

Grootschalig onderzoek op basis van zijn haarlokken toont aan dat er ergens in de directe vaderlijke lijn een buitenechtelijk kind was. Wellicht ging het om de vader van Ludwig zelf. “Zoals een vader of grootvader verneemt dat zijn zoon of kleinzoon niet zijn biologische (klein)zoon is, maar hem wel graag blijft zijn, zo blijft Mechelen hem graag zien. Ludwig van Beethoven blijft een kind van ons”, zegt schepen Siffer.

Standbeeld op Haverwerf

De Dijlestad zet de link met Beethoven al vele jaren in de verf. Zijn grootvader Lodewijk was koorknaap in het Sint-Romboutskapittel en hij volgde hier ook orgelles. Een standbeeld van kunstenaar Jean-Paul Laenen op de Haverwerf herinnert daar aan.

In 2020 vierde Lunalia nog het 250ste geboortejaar van Beethoven. “Speciaal voor hem zijn toen twee composities geschreven om te spelen op onze beiaard en dat soort initiatieven gaan we blijven nemen. De genetische roots veranderen daar niets aan”, vertelt de schepen. Juridisch zijn en blijven de roots van Beethoven een stukje Mechels.

Der Westen: Altes und Neues, große Oper und das Hören in die Stille hinein

Von **Regine Müller**

Im Westen steht Nordrhein-Westfalen im Zentrum des musikalischen Interesses. Das bevölkerungsreichste Land der Republik besitzt die weltweit höchste Dichte an Theater- und Konzerthäusern. Allein die großen Tanker wie die Kölner und Essener Philharmonie und das Konzerthaus Dortmund decken schon weit mehr als den musikalischen Grundbedarf. Aber es bleibt noch Platz für eine Fülle von Festivals. Eine Auswahl mit Blicken in die Nachbarschaft:

Das bescheidene Ruhrgebietsstädtchen Witten ist seit mehr als fünfzig Jahren Schauplatz der legendären **Wittener Tage für neue Kammermusik** (21. bis 23. April, www.wittentage.de), ein Festival nicht nur für Nerds mit zahlreichen Ur- und Erstaufführungen, teils Auftragskompositionen des mitveranstaltenden WDR, bei denen sich Spitzenensembles der Neuen Musik wie etwa das Klangforum Wien und die Neuen Vokalsolisten die Klinke in die Hand geben.

Ebenfalls Neue Musik, allerdings in größerem Rahmen bietet das **Kölner ACHT BRÜCKEN Festival**, seine 13. Ausgabe (28. April bis 7. Mai, www.achtbruecken.de) widmet sich dem großen „Nichts“, also der Stille in der Musik. Eine Spezialistin für dieses Thema ist die diesjährige Porträtkomponistin Rebecca Saunders, insgesamt sieben Werke werden in den zehn Festivaltagen von Saunders erklingen, darunter zwei Uraufführungen. Insgesamt sind sogar 36 Uraufführungen geplant.

In seine 15. Saison geht das Festival **KLANGVOKAL Dortmund** (21. Mai bis 18. Juni, www.klangvokal-dortmund.de), diesmal unter dem Motto „Zuversicht“ und bietet ein opulentes Programm rund um die menschliche Stimme, darunter rare italienische Opern, wie etwa Sa-

verio Mercadantes „Il giuramento“, Nicola Antonio Porporas barockes Kleinod „Carlo il Calvo“, A-cappella-Perfektion von den Tallis Scholars und die fabelhafte Accademia Bizantina unter Ottavio Dantone.

Alte Musik steht im Zentrum der **37. Arolser Barock-Festspiele** nebenan in Hessen (17. bis 21. Mai, www.arolser-barockfestspiele.de), kuratiert von der Blockflöten-Heroin Dorothee Oberlinger kreist das Programm um letzte Dinge zwischen „Himmel und Erde“, unter anderem mit dem Ensemble l'arte del mondo mit Flötenmusik aus „ewigem Atem“ und der katalanischen Sopranistin Nuria Rial mit Frühbarockem über himmlische und irdische Liebe.

Ins reizvolle flandrische Mechelen lockt das Festival **Lunalia** unter dem ebenfalls hoffnungsfrohen Titel „You'll never be alone anymore“ (22. April bis 7. Mai, www.lunalia.be). Lunalia versteht sich als unkonventionelles Festival der vielen Stimmen, einen Schwerpunkt bildet anlässlich seines 100. Geburtstags das Werk des belgischen Komponisten Karel Goeyvaerts.

Zum sechsten Mal geht das Festival **Summerwinds Münsterland** (24. Juni bis 2. September, www.summerwinds.de) an den Start. Das in Europa einzigartige Festival stellt in 50 Konzerten an 43 teils malerischen Spielorten im Münsterland den Kosmos der Blasinstrumente in den Fokus. Zu Gast sind unter anderem die auf historischen Instrumenten spielende Oslo Kammerakademi mit norwegischer Musik und Harmoniemusiken von Mozart und Beethoven sowie das niederländische Ensemble The Royal Wind Music und einem Ausflug nach Andalusien mit dem Programm „Der Orangerhof – Die Kathedrale von Sevilla“.

Stimmenfest: Das Festival KLINGVOKAL Dortmund eröffnet dieses Jahr die Cappella Mediterranea mit Monteverdis Marienvesper

Karel Goeyvaerts in Late Night Lab

karel goeyvaerts

lunalia

🕒 wo 12 apr. - 11:16

Karel Goeyvaerts, een van onze grote componisten uit de 20ste eeuw zou dit jaar 100 geworden zijn. Dat wordt herdacht met een website, tentoonstelling en verschillende concerten, o.a. op 22 en 27 april in het Lunalia festival in Mechelen.

Goeyvaerts stond in de woelige na-oorlogse jaren mee aan de wieg van het serialisme, samen met zijn vriend Karlheinz Stockhausen. Na een artistieke crisis stopte Goeyvaerts een tijd met componeren, om dan terug te keren met zijn indrukwekkende Litanieën en zijn opera Aquarius.

Goeyvaerts werkte lang voor Radio 3 en was een groot pleitbezorger van de nieuwe muziek.

Late Night Lab brengt 4 weken lang (op 18 april, 25 april, 2 mei en 9 mei) in samenwerking met Matrix een overzicht van het werk van de minzame meester Goeyvaerts, met talloze interviewfragmenten met Karel Goeyvaerts zelf, Mark Delaere, Jan Michiels; Reinder Pols en Maarten Beirens.

Zingen is voor sopraan Elise Caluwaerts een van de mooiste dingen. Vroeger zou ze zelfs gezegd hebben: hét mooiste. Maar covid heeft een en ander door elkaar gegooid. Zo beseft de succesvolle globetrotter nu wat het is om een thuis te hebben. In Antwerpen. Van daaruit stelt ze een nieuwe cd voor, met liederen van de legendarische Alma Mahler. “Hoe komt het dat krachtige vrouwen steevast geseksualiseerd worden?”

tekst Hans-Maarten Post foto's Nathalie Samain

Wie is ...

Sopraan Elise Caluwaerts – zus van alternatieve pop-/rockzangeres Charlotte Caluwaerts – zingt over heel de wereld, onder andere in Guangzhou, Shanghai, New York, Singapore en Tokio. Ze maakt in 2025 een droom waar als ze in Carnegie Hall (New York) staat. Ze tourde in 2017 met Lize Spit

voor Behoud de Begeerte. Op 1 mei brengt ze de cd *Meine seele* uit (Fuga Libera/Outhere), die ze maakte met pianiste Marianna Shirinyan. Ze stelt de cd voor met concerten op 28 (Flagey, Brussel) en 29 april (Sint-Pieter-en-Paulkerk, Mechelen). www.elisecaluwaerts.com

Elise Caluwaerts

“Mijn ex en ik leefden een jetsetleven, van gala naar gala. Toen alles stilviel door corona, bleek al snel dat het niet ging”

Het is haar hond die ons begroet aan de voordeur van haar – ze had ons gewaarschuwd – overhoop gehaalde appartement. Over een paar dagen is Elise Caluwaerts jarig en dan krijgt de bekende sopraan een man of vijftien te gast, voor wie ze zelf gaat koken. Vandaar de chaos. De hond, de verjaardag, dat appartement en het koken, ze zullen allemaal nog een plaats krijgen in haar verhaal. Al was het gewoon voor een cd dat we op de deurbel drukten, een bijzonder project, opgehangen aan de muziek van een legendarische vrouw: Alma Mahler.

Eerst even terug naar het begin: als kind droomde je niet van een leven als zangeres. Je wilde circusartieste worden.

“Ik heb altijd gezongen. Ik speelde piano, was dol op klassieke muziek, maar ik wist gewoon niet dat zangeres een beroep was, en dat er een opleiding voor bestond. Pas een paar maanden voor ik ingangsexamen aan het conservatorium heb gedaan, had ik dat door. Ik was een actief kind, vond stilzitten niet zo leuk. Mijn idee van opperste geluk was pianospelen en aan een trapeze hangen. Er is maar één optie, dacht ik: het circus. (lacht) Nu ja, als operazangeres heb ik het reizende leven van het circus. Alleen zonder woonwagens.”

Ondertussen zing je over heel de wereld. Wat was het moment waarop je beseftte: ik maak echt wel kans in die wereld van de klassieke muziek?

“Als tiener kwam ik bij de jongerenopera van Muziektheater Transparant terecht. Dat was een heuse talentenpool. Veel van de jongeren daar zijn muzikant geworden. Op een dag is de casting director van het gerenommeerde Collegium Vocale komen luisteren toen ik er in een opera van Monteverdi zong. Die

heeft mij en een ander meisje uitgenodigd op een auditie. Met Philippe Herreweghe, nog steeds een van de grootste Belgische klassieke sterren. En ik ben toen aangenomen. Het was alsof ik plots op de Olympusberg zat. Want zij waren mijn goden.”

“Ik was nog maar achttien en ben tegelijk aan mijn studies begonnen. Het was: naar school, op tournee, naar school, op tournee. Een geweldige start, voor een job waarbij de concurrentie moordend is. Van daaruit is het blijven groeien. En dat blijft zo. Op een dag krijg je telefoon en denk je: die is best bekend, en die belt mij?”

Bevalt het nomadenbestaan je, dat zo bij je beroep hoort?

“Vóór covid was het te gek voor woorden. Ik vloog naar Japan, dan naar Amerika en vervolgens voor een concert naar Denemarken. Soms moest ik twee keer per maand naar Azië. De jetlags, de vermoeidheid, ik vond het heel normaal. Toen kwam covid en viel alles stil. Het is een periode geweest die heel ontwrichtend was, maar die ook veel heeft blootgelegd over wat ik niet had ontwikkeld in mijn leven. En ik was er mij niet eens van bewust. Zo is de relatie die ik had, kapotgegaan aan covid. Aan elkaar beter leren kennen. We waren drie jaar samen, waren beiden operazangers. We leefden een jetsetleven, van hier naar daar, van gala naar gala. Toen alles stilviel, bleek al snel dat het niet ging.” “Er zijn dingen die ik lang niet beseft heb. Hoe belangrijk hechting is. Hoe mooi dagdagelijksheid kan zijn. Voor covid zag ik thuis zijn als iets saais. Tijdens covid heb ik het plezier leren kennen van een huis in te richten, en van relaties op te bouwen met mensen die langer duren dan samen een project doen van een week. Ik zie het eveneens bij vrienden en collega’s in de klassieke muziek. De heimwee naar

Vul dat zinnetje maar aan

Ik heb het mooiste beroep omdat ...

“... ik schoonheid en emoties mag brengen naar mensen.”

Ik heb geen talent voor ...

“... handwerken. Breien of haken? Ik heb het geprobeerd, want ik vind het cool als je dat kunt, maar het lukt me echt niet.”

een thuis is gigantisch geworden. Daarvoor? Wij wisten niet wat dat was, een thuis. Nu zijn we eraan gewend geraakt, en kunnen we het geweldig missen.”

Betekent het dat Antwerpen nu je thuis is, nadat je in Londen en in New York woonde?

“Tijdens covid ben ik uit New York vertrokken. Dat was heftig. Want verhuizen stond echt niet op mijn lijstje. Ik ben dan eerst in Londen gebleven, tot ik besepte dat de Brexit écht doorging. Toen ben ik naar Antwerpen gekomen. Dat was voor mij altijd plan B, maar het is ondertussen mega plan A geworden. Ik vind het hier fantastisch. Ook omdat ik van hieruit aan een aantal projecten kan werken. Zo ben ik een stichting begonnen voor talentontwikkeling voor kinderen die opgroeien in kwetsbare omstandigheden, die DeMaestros heet. We doen onder meer kunstworkshops op school. Want wat ik in Antwerpen zag, was als een koude douche. Als je een tijd in het buitenland woont, denk je dat België het paradijs is, qua sociaal systeem. Maar de kansarmoede hier? Eén kind op vijf in Antwerpen wordt schoolverlater. Waanzin.”

Je brengt nu een bijzondere cd uit, samen met pianiste Marianna Shirinyan, met liederen van een legendarische vrouw: Alma Mahler. Was het haar muziek die je aantrok? Of haar verhaal?

“Beide. Op mijn zeventiende las ik toevallig haar dagboeken. Ik vond het fascinerend en shockerend, dat leven van die waanzinnige kunstenares, die haar kunst heeft opgegeven voor haar huwelijk met de grote Gustav Mahler. Toen ik aan het conservatorium begon, vond ik in de bibliotheek twee van haar liederen. Ik ben ermee naar mijn zangdocent gegaan en die zei: *Daar ga je je tijd toch niet aan besteden? Zing toch muziek van haar man!* Veel later heb ik in Londen via vrienden de kleindochter van Gustav en Alma leren kennen, Marina Mahler. Een mooie, charismatische vrouw. Ik begon over Alma en dat vond ze best amusant. Ze zei: *You know, her music is quite amazing.* En ik moest bekennen dat ik die helemaal niet zo goed kende. *Je moet er misschien eens naar kijken,* zei Marina, *want er is geen enkele opname die haar muziek recht aandoet.* Het was covid, ik had tijd, en ben in de partituren gedoken. En jawel, die muziek bleek fantastisch. Ik dacht: *hoe kan het dat er maar een handvol opnames van zijn gemaakt?*”

Vergis ik me, of zit er ook iets meer achter je project? Mu-

ziek van een vrouw die haar talent opgeeft voor een man?

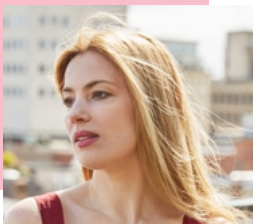
“Exact. Ik wil er een beetje de canon mee doorbreken: de ijkpunten in de klassieke muziek. Want die canon bestaat uit alleen maar mannen. Ook de wereld van de klassieke muziek is nog steeds een mannenwereld, al is er wel een enorme emancipatiebeweging aan de gang. Dan is er Alma’s persoonlijke verhaal. Ze barstte van het talent. In haar dagboeken lees je haar enorme innerlijke conflict: moet ik nu kunstenaar zijn of mijn briljante man dienen? Maar het componeren opgeven was Gustav Mahlers voorwaarde om te trouwen. Het heeft hun huwelijk ondergraven, omdat zij zo gefrustreerd raakte. Een talent dat je niet kan ontwikkelen, genereert frustratie. Dat wil ik aanstippen. Ben je ergens in getalenteerd, dan moet je dat ontwikkelen. Bij velen die uit angst hun talent opgeven, of niet proberen om er iets mee te doen, zorgt dat voor ongeluk later. Ik zou zeggen: stop met bang zijn en doe het gewoon. En dan is er nog iets: Alma wordt haast altijd gedefinieerd door haar liefdesleven, dat leest als een soap. Haar eerste lief was kunstschilder Gustav Klimt, daarna kwamen de componisten Von Zemlinsky en Gustav Mahler, later volgden Bauhaus-architect Walter Gropius, kunstenaar Oskar Kokoschka en schrijver Franz Werfel. Maar eigenlijk is het vreemd om haar daarmee te definiëren. Het strookt met wat ik iemand hoorde zeggen: *Toute femme dangereuse est sexualisée.* Krachtige vrouwen worden stevast geseksualiseerd. Met dat label kunnen ze makkelijk weggezet worden en geminimaliseerd. Het is een bril waardoor gekeken werd, die weg mag. Vrouwelijke kracht is even sterk als mannelijke kracht, maar is misschien anders. Het is niks om bang voor te zijn, maar iets om respect voor te hebben.”

Dan moeten we het over mode hebben. Je bent als tiener nog gescout door een modellenbureau. Een leven als model had ook nog gekund.

“Door Dominique Models. Ik heb het een tijdje gecombineerd met het zingen, maar ik moest kiezen, wilde ik me kunnen focussen op mijn muziekcarrière. Mode blijft me boeien, omdat ik hou van de kunsten, en mode heeft daar ook zijn plaats in. Ik ben blij dat ik een fijne samenwerking heb met Scapa en Wouters & Hendrix.”

Je trekt die liefde zelfs door naar het podium, want je werkt aan een bijzondere jurk.

“Hij is klaar, inmiddels. *Opera on brainwaves* heet dat project. Jasna Rok, een fantastische Belgische techdesigner, heeft

Ik wil ooit eens een keer ...
“... slapen onder de sterrenhemel in Afrika.”

Als ik iets aan mezelf kon veranderen ...
“... dan zou ik minder willen nadenken.”

Elise Caluwaerts

“Als operazangeres moet je houden van de rush, en van de afgrond. Ik ben een prestatiebeestje”

samen met mij een jurk ontwikkeld die de hersengolven meet van de zangeres en die weergeeft. We willen onderzoeken wat er met een publiek gebeurt als het de échte emoties van de performer ziet. Ook de dingen die je verstoppt: de stress, je ontroering. We hebben al één optreden gedaan en dat was geweldig. Het publiek was zo emotioneel betrokken. Anders vertellen mensen mij na afloop dat ze het mooi vonden en dat ze ontroerd waren, nu kwamen ze mij echt vastpakken en omhelzen. Het leidt hopelijk in 2025 tot een operavoorstelling bij Muziektheater Transparant.”

Er zijn artiesten die altijd dezelfde kamer willen, in hetzelfde hotel. Stersopraan Barbara Hannigan reist met een messen-set en een kleine keukenkit om zelf te koken. Verklap me jouw kleine excentriciteit, als zingende globetrotter?

“Ik snap Hannigan: dat is die dagdagelijksheid waar je behoefte aan hebt. Ik reis met mijn hond. Dat is mijn thuis. Mijn gevoel van hechting. Milou gaat meestal mee. Vandaar dat ik een hond heb van onder de acht kilo. Die mag gewoon mee op het vliegtuig.” *(glimlacht)*

“Voor mijn verjaardag wil ik parachutespringen, dus ik hoor vast in de categorie sensatiezoekers”, zei je ooit. Nog steeds?

“Met nieuwjaar wilde ik gaan skydive. Ik surf en ik ben pas gaan skiën. En dan is het: van de hoogste top hard naar beneden. *I love it*. Ik ben een mega *sensation seeker*. *(lacht)* Je moet dat ook een beetje zijn om de stress aan te kunnen van opera te zingen op een podium. Je moet houden van de rush. En van de afgrond. Overmorgen ben ik jarig en ga ik koken voor een man of vijftien. Dat is ook een kick, die prestatie. Ja, ik ben een prestatiebeestje. Ik wil iets kunnen, iets bewijzen, iets overwinnen en iets moois creëren.”

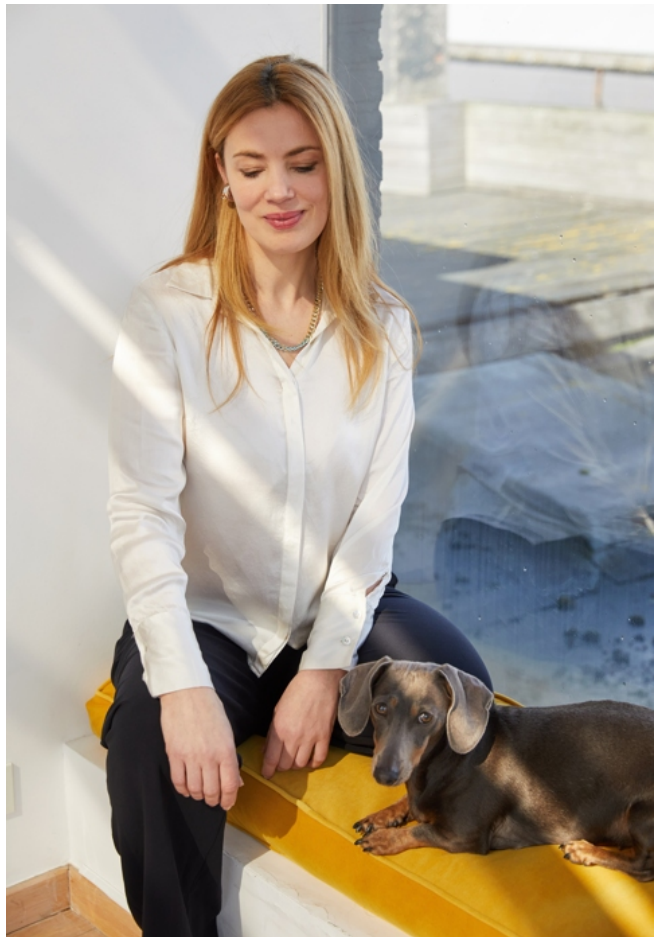
Je viert je verjaardag, maar je leeftijd blijft een goed bewaard geheim.

Vul dat zinnetje maar aan

Als ik niet oppas geef ik al mijn geld uit aan ...

“... fun. Mooie dingen. Van kleren tot boeken tot schilderijen.”

“Mijn leeftijd vind ik privé. Ik heb, sinds mijn zeventiende, nog nooit in een interview mijn leeftijd verteld. Ik hou niet van hokjes en met leeftijden word je ontzettend in een hokje gestopt. Als tiener dacht ik al: *wat meet je er eigenlijk aan af?* Ik vind het mooi om dingen voor jezelf te houden. Iedereen heeft recht op zijn geheimen. Er is al genoeg dat ik wel deel. Al mijn emoties, bijvoorbeeld, op een podium.”

Onverwacht ben je terug in Antwerpen. Een nieuw leven.

Wat is de vraag die je je het vaakst stelt?

“Hoe kan ik impact hebben? Hoe kan ik mijn omgeving zo positief mogelijk beïnvloeden? Ik denk echt dat wij met covid een onwaarschijnlijk trauma hebben meegemaakt. De mentale zorg zit overvol. Met veel jongeren ook. Het heeft voor een shock gezorgd in ons veilige leventje. Ik voel, nu hier in Antwerpen, dat ik deel ben van een samenleving. Ik wil sociale cohesie. Gelijke kansen. Ik wil dat mensen kunnen bloeien. Voor mij is dat altijd zo geweest, en dat is zo'n groot geluk. Ik ben er enorm dankbaar voor, en wil het voor iedereen. We zijn hier allemaal samen, en het moet prachtig zijn voor iedereen. Het móét. Daar ga ik alles aan doen.”

De stem die mij altijd weer omverblaast, is ...

“... Jessye Norman. En mijn zus Charlotte, een zó goeie zangeres.”

Lunalia brengt een ode aan componist Karel Goeyvaerts © Lunalia

Festival Lunalia start zaterdag met twaalf gratis voorstellingen

Festival van Vlaanderen Mechelen organiseert vanaf zaterdag de zesde editie van voorjaarsfestival Lunalia. Starten gebeurt naar goede gewoonte met een openingsfeest met dit jaar twaalf gratis voorstellingen.

Wannes Vansina - 18-04-23

Tijdens Lunalia Lift Off kunnen bezoekers proeven van wat het festival te bieden heeft en tegelijkertijd de stad op een andere manier leren kennen.

Het Mechels Kamerorkest en de koren Vivente Voce, Dulcisona en het Beauverletkoor brengen het 'Gloria' van Francis Poulenc in de SintRomboutskathedraal, InCanto Vocale presenteert het nieuwe project Mysteria Gloriosa.

I SOLISTI en Matrix brengen dan weer een ode aan Karel Goeyvaerts, het Quetzal Duo bezingt Mexico en het Duitse a capella-ensemble Niniwe zingt liederen van Sting.

Avontuurlijk

Lunalia loopt tot en met 7 mei en belooft een avontuurlijk programma onder het aan Goeyvaerts ontleende festivalmotto 'You'll never be alone anymore'. In een langgerekte ode aan het baanbrekende werk van de componist laveert het programma langs intieme recitals, uitdagende niet-Europese klanken en hedendaags muziektheater.

Tentoonstelling

Naast concerten en voorstellingen staan een pop-up tentoonstelling en een documentaire-concert op de agenda, treedt I SOLISTI op als ensemble in residentie en verwelkomt het festival opnieuw residentieartiesten uit vorige edities.

Zowel Sigrid Hausen, Reinoud Van Mechelen als Floris De Rycker met zijn Ratas del viejo Mundo keren terug naar Mechelen met nieuwe projecten.

Het volledige programma is terug te vinden op lunalia.be

Muziek op zoek naar perfectie

Het Mechelse stadsfestival Lunalia, onderdeel van het Festival van Vlaanderen, brengt met het programma '100 % Karel Goeyvaerts' een hommage aan de honderd jaar geleden geboren componist en muziekvernieuwer die zich tot cultfiguur ontpopte. Een tentoonstelling, een vertelmoment waarin Warre Borgmans Goeyvaerts brieven voorleest, en een concert zetten het vergeten genie in de kijker. Rebecca Diependaele schetst zijn leven en werk.

Veerle Deknopper

Het is volgens Rebecca Diependaele, algemeen coördinator van festivalpartner MATRIX Centrum voor Nieuwe Muziek, volkomen begrijpelijk dat weinig mensen Karel Goeyvaerts (1923-1993) kennen. "Hij is onze slechtst gekende held, als ik het zo mag uitdrukken. Goeyvaerts heeft na WOII op zijn eentje en zonder het aanvankelijk goed en wel te beseffen, een revolutionair idee binnengebracht in de klassieke muziek. Er waren op dat moment al veel experimenten aan de gang, er was heel wat in beweging. Hij wilde iets radicaal anders: perfectie." Goeyvaerts was in die periode geïntrigeerd door de muziek van Olivier Messiaen en Bela Bartók. Eind de jaren 1940 was hij in Parijs student bij Messiaen, die toen bezig was met nieuwe benaderingen van ritme, en hij bestudeerde tevens de doorgedreven dodecafone muziek van Webern. Die twee ideeën brengt hij samen en zo komt hij in 1950-'51 met zijn eerste compositie van integraal seriële muziek. "Daarin is alles georganiseerd met reeksen. Het is statische muziek die hij vergelijkt met een sterrenhemel: iedere ster is uniek, maar er is geen beweging van punt A naar B", legt Diependaele uit. "Alles in die muziek klopt, zoals een perfect ingevulde sudoku. Daardoor krijgt ze iets metafysisch, een quasi religieuze dimensie. Ze is zo perfect dat ze wel een hogere macht moet benaderen."

"Karel Goeyvaerts was geïntrigeerd door de muziek van Olivier Messiaen en Bela Bartók."

"In de zomer van 1951 trekt Goeyvaerts naar een cursus voor componisten in Darmstadt met zijn pas gecomponeerde *Sonate voor twee piano's* onder de arm, een werk dat hij later nog zijn 'Nr. 1' zou noemen. Tot zijn grote verbazing zit niemand anders op hetzelfde muzikale spoor als hij", vervolgt de musicologe. "Hij geraakt er goed bevriend met Karlheinz Stockhausen (1928-2007), een medecursist die in Goeyvaerts zijn meerdere herkent. Na afloop van de zomercursus gaat Stockhausen aan de slag met Goeyvaerts ideeën en begint hij ook integraal seriële muziek te componeren, terwijl Goeyvaerts zelf vastloopt in de verdere ontwikkeling van zijn ideeën. Zijn volgende stuk voor

ensemble blijkt onspeelbaar. Hij wil graag werken aan muziek op tape, maar krijgt dat niet gerealiseerd wegens geen studio. Ook bij de radio vindt hij geen gehoor, ook al wordt daar stiekem al veel geëxperimenteerd met tapemuziek. In het naoorlogse Duitsland, waar alles wat nieuw is en ver van het nazisme staat, wordt aangemoedigd, krijgt Stockhausen dat wel allemaal voor mekaar, inclusief een eigen studio. Hij blijft Goeyvaerts ideeën gebruiken, terwijl die in een depressie sukkel en stopt met componeren. Stockhausen is intussen de grote man."

Carrière bij Sabena

"Goeyvaerts neemt vervolgens het besluit zijn muzikale carrière op te doeken en naar Brussel te verhuizen. Hij gaat werken bij Sabena en maakt daar vlotjes carrière", gaat Diependaele verder. "Tijdens Expo 58 ontmoet hij zijn latere echtgenote, de Italiaanse Iolanda Massara. Hij belandt in de jetses. Zijn vrouw kan nauwelijks geloven dat hij eigenlijk componist is, maar tijdens de zomervakanties zet hij zich opnieuw aan het componeren en zo ontdekt hij dat je

Karel Goeyvaerts. © 1971

COLOFON

Redactie Louis Frarynlaan 75, 2050 Antwerpen, 03/210.08.70, redactie@tertio.be, www.tertio.be

Hoofdredacteur Johan Van der Vloet (Eind)redacteur Frederique Vanneville

Redacteuren Erik Buys, Liza Cortois, Ludwig De Vocht, Sylvie Walraevens Lay-out Michael Moras

Werken mee aan dit nummer Luc Anckaert, Veerle Deknopper, Benoit Lannoo, Sara Loobuyck, Erik Meganck, Désanne van Brederode, Remco van Mulligen, Freddy Vervae

Karel Goeyvaerts (links) met Karlheinz Stockhausen op zomercursus voor componisten in Darmstadt, 1951. © Leuven, Universiteitsarchief: Archief Karel Goeyvaerts

dat ook als hobby kan doen." Een van die eerste stukken is een werk voor Goede Vrijdag. "Zo rechtlijnig als hij aanvankelijk dacht over absolute muziek die volkomen moet kloppen, zo vrij gaat hij nu componeren. Alles kan en alles mag. Plots komt hij met heel persoonlijke en lieflijke muziek. Zo is een titel als *Goatemala* geïnspireerd op zijn verbeelding bij wat hij bij Sabena ervaart, een mogelijke reis". Goeyvaerts nieuwste muziek wordt snel opgepikt. In 1970 keert hij terug naar het muziekleven en wordt hij radioproducer. "Hij blijft ongelooflijk bij de tijd", merkt Diependaele op. "Het was de periode waarin de *minimal music* zijn intrede deed. Hij was de eerste in ons land die daar echt mee bezig was. Maar hij heeft zichzelf nooit meer helemaal in de spotlights geplaatst. Hij was gelukkig met de loop der dingen."

Aquarius

"Je mag gerust stellen dat Goeyvaerts lang miskend is", meent Diependaele. "Pas in de jaren 1970 groeide er opnieuw interesse voor zijn vroege werken, onder andere via het doctoraat van Herman Sabbe en het departement Musicologie van de KU Leuven. Dat toont hoe belangrijk je context is om tot bloei te kunnen komen. Maar ondanks een gebrek aan middelen om zijn ideeën te realiseren, verdiende Goeyvaerts toch zijn naam onder de grootheden in de muziekwereld." Begin de jaren 1980 ontpopte Goeyvaerts zich uiteindelijk zelfs tot cultfiguur in de klassieke muziek met *Aquarius*, een operaproject waarvoor hij met topuitvoerders kon samenwerken. "Het werd een dynamische en succesvolle periode voor hem, die de grondgedachte van het werk weerspiegelt: er komt een harmonieuze samenleving waarin iedereen kan doen waar hij zich toe geroepen voelt. In die jaren was er ook effectief reden tot optimisme, bijvoorbeeld door de val van de Muur. Hoe naïef misschien ook, het is mooi te geloven in een betere wereld." Hoe populair

Goeyvaerts toen was, blijkt uit de aandacht die hij kreeg in de pers. "Zo verscheen er in *Humo* een groot interview met hem, met als titel: 'Waar Stockhausen de mosterd haalde.'"

"Plots komt hij met heel persoonlijke en lieflijke muziek."

Diependaele is ervan overtuigd dat we van Goeyvaerts veel kunnen leren. "Voor de Lunalia-tentoonstelling zijn we gaan kijken wie hij was als mens. Hij was een geweldige gids in eigen werk en hoofd. Toen hij zestig werd, tien jaar voor zijn dood, schreef hij een autobiografie. Die toont een vlotte mens vol humor die in staat is met een grote dosis zelfrelativering naar zijn eigen leven te kijken. Hij is empathisch met zijn vroegere zelf en schetst goed hoe hij vroeger dacht en hoe hij dat achter zich heeft kunnen laten. Hij geeft een zeldzame inkijk in de boeiende periode die de jaren 1950 waren voor de muziekgeschiedenis door te beschrijven wie de sleutelfiguren waren en hoe het wereldje in elkaar zat. Dat doet hij nuchter en zonder bijbedoeling. Zo schrijft hij: 'Het is fijn om te merken dat ik kan schrijven puur om het plezier van te schrijven.'" De grote dankbaarheid die uit het boekje spreekt, treft Diependaele: "Goeyvaerts is dankbaar voor alle mensen die hij heeft gekregen, en ook voor de vriendschap met Stockhausen, ondanks dat hun nauwe band verbroken was geraakt. Wanneer je Goeyvaerts' hele leven en werk overschouwt, kan je niet anders dan hem een mooie mens vinden." III

www.karelgoyvaerts.be
www.lunalia.be

Verantwoordelijke uitgever

Tony Van Parys, Eeklostraat 23/004, 9030 Gent-Mariakerke

Abonnementen, adreswijzigingen & marketing

Karine Heyndrickx, 03/210.08.76, abonnementen@tertio.be

Advertenties

Katrien Lannoo, Trevi Plus, Meerlaan 9, 9620 Zottegem, tel.: 09/360.48.54, fax: 09/367.49.88, katrien.lannoo@treviplus.be

Twitter @Tertiweekblad

facebook.com/tertiweekblad

Maria als eeuwige muze. De beste klassieke concerten van het moment

19/04/2023 om 17:38 door Veerle Vanden Bosch

Anna Vinnitskaja Foto: Marco Borggreve

Zin in een streepje oude muziek, klassiek of hedendaags? Hier vindt u tips voor de bijzonderste concerten van de komende weken.

Anna Vinnitskaja Robert Schumann

Pianiste Anna Vinnitskaja, eerste laureaat van de Koningin Elisabethwedstrijd 2007, heeft een passie voor Robert Schumann, en vooral voor hoe hij de sfeer in zijn muziek op slechts enkele seconden kan doen omslaan. Samen met het Schumann Quartett brengt ze Schumanns 'Pianokwintet', het eerste meesterwerk in het genre. Het kwartet koppelt hieraan nog Schumanns 'Eerste Strijkkwartet' en een hommage aan de Duitse componist van Aribert Reimann.

Bozar, Brussel, 19 april

Patricia Kopatchinskaja en Anna Prohaska Maria mater meretrix

Violiste Anna Kopatsjinskaja en sopraan Anna Prohaska belichten, bijgestaan door Ensemble Resonanz, de wisselende gedaanten waarin de figuur van Maria componisten door de eeuwen heen heeft geïnspireerd. Een caleidoscopisch portret, van de 12de tot de 21ste eeuw.

De Singel, Antwerpen, 20 april

Sylvia Huang Mozart

Van Mozarts vijf vioolconcerto's is het laatste veruit het indrukwekkendste. Sylvia Huang, laureate van de Koningin Elisabethwedstrijd 2019, gaat de uitdaging aan en brengt de emotie in dit bijzondere werk naar boven. Brussels Philharmonic eindigt de avond met nog meer schoonheid in de 'Jupitersymfonie'.

CC Hasselt, 20 april, en Flagey, 22 april

Siranossian, Máté & García Alarcón Bach before Bach

In 17de-eeuws Italië groeide de viool uit de koning van de instrumenten. Violiste Chouchane Siranossian, cellist Balázs Máté en klavecijnist Leonardo García Alarcón diepen samen enkele van de mooiste parels op. Onder meer Carlo Farina, Johann Heinrich Schmelzer en Johann Sebastian Bach sieren het programma.

Bozar, Brussel, 20 april

Belcea Quartet

César Franck

Het Belcea Quartet bundelt de krachten met Bertrand Chamayou voor César Francks haast orkestrale 'Pianokwintet': passionele hoogromantiek. In zijn 'Razoemovskikwartetten' beukt Beethoven de deur naar diezelfde romantiek definitief open. Enkele jaren later waagde de jonge Schubert zich aan het kwartetgenre, onder de vleugels van zijn leermeester Salieri. Hij schreef zijn 'Kwartet in Es, D87' toen hij 16 was.

De Singel, Antwerpen, 21 april

Contius Festival

24 uur muziek voor het klimaat

Het Contius Festival in de Leuvense Sint-Michielskerk wordt afgetrapt met 24 uur orgelmuziek voor het klimaat met Ignace-Michiels, Cindy Castillo, Luc Ponet, Laurens de Man, David Burn, Wim Winters, Francesca Ajossa, Bernard Focccroulle, Roel Dieltjens, Wouter Dekoninck, Maria Vekilova, Benoît Mernier, en studenten uit Gent, Leuven, Namen, Luik, Brussel, Hamburg, Amsterdam en Parijs.

Sint-Michielskerk, Leuven, 21 april

Jaap van Zweden

Sjostakovitsj

De Nederlandse dirigent Jaap van Zweden dirigeert Antwerp Symphony Orchestra in de 'Zevende symfonie' van Sjostakovitsj. Onstuimige ritmiek, dwarse melodieën, echo's van Russische melancholie en een orkest van ronduit monumentale schaal: Sjostakovitsj' Zevende heeft het allemaal. Kers op de taart: Mozarts 'Zeventiende pianoconcerto', met Kirill Gerstein achter de toetsen.

Koningin Elisabethzaal, Antwerpen, 21 april

Elisabeth Brauss

De jonge pianiste Elisabeth Brauss geeft een visitekaartje af met werk van Bach, Mendelssohn, Prokofjev en het meesterlijke Carnaval van Schumann.

De Bijloke, Gent, 22 april

Karel Goeyvaerts

Lunalia

De Belgische componist Karel Goeyvaerts (1923-1993) was een pionier in elektronische en seriële muziek. Het Lunalia Festival plaatst hem dertig jaar na zijn dood voor het voetlicht. Zijn 'Zang van Aquarius' staat centraal tijdens het openingsconcert. I Solisti en het vocale kwartet Niniwe slaan de handen in elkaar voor een verrassende muzikale trip. Samen met I Solisti duiken ook pianist Jan Michiels, sopraan Liesbeth Devos en musicoloog Mark Delaere in het oeuvre van Goeyvaerts in een portretconcert.

Sint-Pieter- en Paulkerk, Mechelen, 22 en 27 april

Jörg Widmann

Schumann

Klarinettist en componist Jörg Widmann laat zich omringen door Tabea Zimmermann en Dénes Várjon, twee fijnzinnige 'compagnons de route' op piano en altviool. De muzikale sprookjeswereld van Widmanns fetisjcomponist Robert Schumann vormt de ruggengraat van het programma. De gefragmenteerde moderniteit van de 'Märchenerzählungen' inspireerde Widmann tot een eigen sprookjescompositie. Terwijl Mozarts Kegelstatt-Trio het soms bedreigende

sprookjesbos omtoverd tot een idylle.

De Singel, Antwerpen, 26 april

Maurice Steger

De Zwitserse virtuoos Maurice Steger is volgens sommigen de beste blokfluitist ter wereld. Samen met topmusici Daniele Caminiti en Jonathan Pešek trakteert hij op een aanstekelijk recital vol barok versierwerk, klaterende ritmes en fleurige melodieën. Galante muziek die doet dromen van idyllische landschappen staat er naast fonkelend vuurwerk met Italiaanse flair.

De Bijloke, Gent, 27 april

De Sint-Romboutskathedraal is zondag het decor voor een uniek concert van het Mechels Kamerorkest. — © rr

Mechels Kamerorkest brengt 150 uitvoerders samen voor uniek concert in Sint-Romboutskathedraal

Mechelen - Het Mechels Kamerorkest organiseert op zondag 23 april een uniek concert in de Sint-Romboutskathedraal. Maar liefst 150 uitvoerders dompelen het publiek onder in Franse symfonische klanken van Francis Poulenc en Camille Saint-Saens.

Stijn Van de Sande

Donderdag 20 april 2023 om 19:00

Het Mechels Kamerorkest slaat dit weekend de handen in elkaar met niet minder dan drie verschillende koren. Samen met de koren Vincente Voce, Dulcisona en het Beauverletkoor, aangevuld met sopraan Emma Posman en orgelist Luc Ponet brengt het Kamerorkest zo een unieke concertervaring naar de Sint-Romboutskathedraal. Er zullen maar liefst 150 uitvoerders op het podium staan.

Die brengen onder meer Gloria van Francis Poulenc. “Het is een levendige lofhymne aan God met een groot aandeel voor het orkest”, zegt dirigent Tom Van den Eynde. “Tegenover dat glorieus zedelijke werk plaatsen we Symfonie nr. 3 van Camille Saint-Saens, ook bekend als de Orgelsymfonie. Saint-Saens schreef dit werk in opdracht van de Royal Philharmonic Society in Londen en droeg het op aan zijn overleden vriend Franz Liszt.”

Het Mechels Kamerorkest. — © Mechels Kamerorkest

Het concert wordt georganiseerd in samenwerking met het Cultuurcentrum, Lunalia – Festival van Vlaanderen en de vzw Vrienden van het Conservatorium en vindt plaats op zondag 23 april om 16u. Tickets kosten 25 euro. Wie jonger is dan 26 jaar en studenten van het Conservatorium betalen tien euro. Wie geniet van de voordelen van een UiT-pas betaalt zes euro. Het concert wordt op 30 april ook gespeeld in de OLV-ter Duinekerk in Koksijde en op 6 mei in de Christus Koningkerk in Gent.

www.mechelskamerorkest.be

Wat te doen dit weekend? Kinderen aaien schapen en leren alles over pizza in het theater

Dertig jaar nadat ze België vertegenwoordigde op de Eurovisiesongfestival komt Barbara Dex met een nieuw album en bijbehorende concerten. De kinderen aaien ondertussen schapen en leren alles over de ingrediënten van hun geliefde pizza.

André Grosemans

Vrijdag 21 april 2023 om 11:30

Barbara Dex met symfonieorkest

Barbara Dex staat dertig jaar op de planken en viert dat met een nieuw album, *Dex in 't groot*. Ze duikt in de geschiedenis van het Nederlandstalig repertoire en vist vergeten parels op. Daarbij wordt ze begeleid door een heus symfonieorkest. Dat vergezelt haar ook naar concerten.

Dex in 't groot, Barbara Dex, op 22/4, De Warande Turnhout en op 27/4 Cultuurcentrum Hasselt. Info: www.barbaradex.be

Gluren bij zijn gezin

Je kent hem van zijn rollen in de tv-series Chantal en Bevergem. Net als op het scherm speelt Dries Heyneman in zijn comedyshows zijn sprekende mimiek uit, zijn scala aan gelaatsuitdrukkingen. In deze voorstelling dist hij alledaagse situaties op zodat het lijkt dat we mogen gluren bij zijn gezin.

Uit respect voor de burens, Dries Heyneman, op 22/4 Stadsschouwburg Ieper, tot 7/6 op tournee. www.comedyshows.be

Een stad, een festival

Het Festival van Vlaanderen Mechelen schiet Lunalia op gang met een gratis openingsfeest. Tijdens korte concerten kan je proeven van wat het festival te bieden heeft en leer je de stad op een andere manier kennen. Met o.a. Quetzal Duo (foto), i Solisti, Warre Borgmans en het Mechels Kamerorkest.

Lunalia, van 22/4 tot 7/5, diverse locaties in Mechelen. Info: www.lunalia.be

Op weg naar de pizza

Voor een pizza op je bord belandt, leggen de ingrediënten een lange weg af. Die wordt in beeld gebracht met een tafel vol prullaria en wegwerpmateriaal. De zo opgebouwde scènes

worden met camerawerk in beeld worden gebracht. Woordloos muziektheater voor een publiek vanaf drie jaar.

Capricciosa!, Cie Paprika, op 23/4 om 14.30 uur, Nova Wetteren. Info: www.ccnovawetteren.be

Een beestige erfgoeddag

Vreemd misschien, maar dieren zijn het thema van de Erfgoeddag. Zoek op de website de voor jou geschikt activiteit in je buurt. We hebben maar plaats voor één suggestie. Het Jakob Smitsmuseum in Dessel (foto) toont het veranderend landschap. Je aait heideschape die de omgeving duurzaam begrazen.

Beestig!, Erfgoeddag, op 23/4 april van 10 tot 18 uur. Info: www.erfgoeddag.be

De vurige blues van Beth Hart

Zoals je ons inmiddels kent, eindigen we met een tip waarvoor je best nu al een kaartje koopt. De Amerikaanse zangeres Beth Hart komt naar Antwerpen voor een exclusief concert. Geloof ons, ze zal je inpakken met haar rauwe stem, haar onvervalste blues en haar vurige podiumprésence.

Beth Hart, op 13/6, Stadsschouwburg Antwerpen. Info: www.greenhousetalent.be

dm.magazine

**SOPRAAN ELISE
CALUWAERTS**

"HET IS DE LIEFDE
DIE MIJ DRIJFT. HOU VAN MIJ:
DAT IS HET GEWOON"

Als **Elise Caluwaerts** zingt, trillen ook tot dusver onbekende dimensies van het universum mee. Ze schitterde op podia van Brussel tot Tokio, New York en Shanghai, en nu presenteert de Vlaamse sopraan een cd met de liederen van Alma Mahler, die een eeuw geleden de wereld betoverde. Een gesprek over krachtige vrouwen, kunst, liefde en engagement. 'De macht is nog te veel in handen van mannen.'

tekst JOËL DE CEULAER beeld LALO + EVA
visagie INGE DEVOS

U

Uw interviewer heeft geen levensadvies gegeven aan Elise Caluwaerts. Ze heeft er niet om gevraagd en heeft het, denk ik, niet nodig. Caluwaerts is een zelfverzekerde en succesvolle vrouw die het leven omarmt, die omarmd wordt door het leven, en die als sopraan in alle hoeken van de wereld mensen in vervoering brengt.

Soms vraagt ze wel raad aan journalisten, zei ze ooit in een interview. En is ze benieuwd naar wat hen drijft, dat ook. Die vraag kreeg ik. Het antwoord is irrelevant, maar voor wie nieuwsgierig is: vaderschap en kennisverwerving. "Ik ben die vragen beginnen te stellen omdat ik het op een gegeven moment beu was om altijd zoveel persoonlijke informatie prijs te geven aan journalisten", lacht ze met een zoete grijns. "Ik vond dat een oneerlijke deal, dus wilde ik uit ondeugendheid ook eens zulke vragen stellen. Noem het een soort revanche om de verhouding in evenwicht te brengen. Collega's van u gaven heel intieme verhalen prijs, moesten soms huilen. Want als je doorvraagt naar waarom iemand iets doet, kom je bij de essentie van de mens aan."

Ze begrijpt het wel, verklaart ze, die vrijpostigheid van de interviewer. "Het werk van een kunstenaar is nu eenmaal persoonlijk - je vertolkt op een intense manier de gevoelens

die iedereen kent. Dat is mooi, het kan veel teweegbrengen bij mensen. Dus ik snap wel dat journalisten ook persoonlijke vragen stellen."

Wat háár drijft? "Het is de liefde die mij drijft", glimlacht ze - ze glimlacht zelfs als ze boos is, zal ik snel merken. "Performers vragen liefde. Hou van mij: dat is het gewoon. Zoals in dat liedje van Raymond van het Groenewoud: *Je veux de l'amour*. Dat is een drijfveer. Altijd de relatie met anderen. Anderen omhelzen. Ik krijg daar waanzinnig veel voor terug."

De aanleiding voor dit gesprek is haar nieuwe cd, waarop ze de zeventien liederen zingt die van Alma Mahler bewaard zijn gebleven. Mahler is natuurlijk de naam die bij het brede publiek vooral aan de legendarische componist Gustav kleeft, de eerste echtgenoot van Alma, die in 1911 overleed. Waarna Alma nog twee keer hertrouwde: met Walter Gropius, de architect die de befaamde Bauhaus-stijl lanceerde, en met de joodse schrijver Franz Werfel, met wie ze vlak voor de Tweede Wereldoorlog naar de Verenigde Staten vluchtte - waar ze in 1964 overleed. Meer dan om haar muziek staat Alma Mahler bekend om haar rijke en tumultueuze liefdesleven. Behalve drie huwelijken met we-

reldberoemde mannen had ze ook vele affaires in artistieke kringen, onder meer met kunstschilders Gustav Klimt en Oskar Kokoschka. "Als je haar mannen en minnaars bekijkt: dat is de kunstgeschiedenis van het begin van de 20ste eeuw", zegt Caluwaerts.

Is uw cd met haar liederen een statement?

"Ja, het is een statement. De liederen van Alma zijn briljant en staan op zich, maar ik wil ook duidelijk maken dat de muzikale canon niet gedomineerd wordt door mannen omdat er geen vrouwelijke componisten hebben bestaan. Die waren er altijd wel, in elke eeuw, maar ze werden niet serieus genomen door uitgeverij en programmatoren."

Heeft ze een gelukkig leven gehad?

"Ik denk vooral dat ze een groots en meeslepend leven heeft gehad. Geluk, tja, dat weet ik niet, dat is zo moeilijk om te vatten. Maar ze was een bijzondere, magnetische vrouw, voor wie alle mannen meteen als een blok vielen - en ze zeiden allemaal, zoals Gustav, meteen dat zij de vrouw van hun leven was. Ze was ook een wonderkind: op haar vijftiende speelde ze op de piano vijf uur lang Wagner uit het hoofd. En ze was mooi. Ze werd het mooiste meisje van Wenen genoemd."

U kent haar kleindochter.

"Ja, ik ken Marina. Daarom kan ik mij bij die adoratie ook

'Op mijn zeventiende trad ik op als zangeres, eerder werkte ik als model. De aandacht komt op je af en aanvankelijk denk je dat je je anders moet gedragen. Maar dat moet je vooral niet doen'

Zij offerde zich wel op voor Gustav, toen ze met hem getrouwd was. Zijn werk ging boven alles, zij vond het haar taak om alle 'hindernissen' uit zijn weg te ruimen.

"Het ging nog veel verder. Toen ze elkaar ontmoetten, was dat vuurwerk. Hij schreef haar dat hij zeker wist dat ze de liefde van zijn leven was, en toen hij haar ten huwelijk vroeg, eiste hij dat ze het componeren zou opgeven."

En zij stemde daarmee in?

"Zij was een kind van haar tijd. Ze schrijft letterlijk in haar dagboeken: 'Het is een vloek om een meisje te zijn'. Ze componeerde zo graag, maar vroeg zich af of het toch niet beter was een groot genie te dienen, omdat ze een vrouw was. Mahler heeft haar composities ook niet bekeken, tot vlak voor zijn dood, na een gesprek met Sigmund Freud in Leiden. Niemand weet wat er tijdens dat gesprek gezegd is, maar meteen daarna vroeg hij Alma om haar liederen te tonen. En hij begon te huilen van spijt, om wat hij haar ontzegd had. Hij zorgde vervolgens voor de publicatie van haar eerste liedcyclus."

Uit haar brieven en dagboeken blijkt wel dat ze antisemitische ideeën had.

"Ook daar was ze misschien een kind van haar tijd. Ik weet niet helemaal wat ik daarvan moet denken. Ze durfde nijdig uit de hoek komen, er zat ook die pinnigheid in haar. Maar ze is met twee joden getrouwd geweest, en met haar laatste man is ze uit nazi-Duitsland gevlucht. Het is een oncomfortabele gedachte dat ze soms ook nare uitspraken deed, die trouwens zeldzaam waren, maar veel meer kan ik er niet over zeggen."

wel iets voorstellen. Marina heeft dat ook, die grote charme. Alma was een sterke vrouw, en dat zotte liefdesleven hoorde daar misschien wel bij. Als je over haar leest, ligt de nadruk wel op dat seksuele. Dat is de mannelijke blik: een krachtige vrouw wordt altijd geseksualiseerd. De mannelijke blikervaart bij die kracht een soort ervaring van macht en gevaar, en linkt dat aan seks. Terwijl dat zeker niet altijd de bedoeling is. Het erotische is dikwijls een soort neveneffect."

Is het niet andersom? Ervaren sommige mannen aantrekkelijke vrouwen niet als machtig, omdat ze zich door hen geïntimideerd voelen, en zwak en kwetsbaar zijn?

"Dat is mogelijk. Maar effect staat los van intentie. Je kunt als vrouw niet controleren wat een man voelt. En je mag zeker je eigen vuur niet doven omdat andere mensen daar wat ongemakkelijk van kunnen worden. Het is je levenstaak om dat vuur brandend te houden. Als vrouw, maar ook als man. Alleen moet je het wel voor jezelf kunnen erkennen. En de moed hebben om je leven waar te maken. Dan zijn we weer bij die essentie."

Overkomt u dat ook vaak, dat mannen terstond verliefd op u worden en zeggen dat u de vrouw van hun leven bent?

"Ja. (lacht) Dat is vaak wel projectie, hè. Dat overkomt mensen die op een podium staan."

Vindt u dat vervelend of aangenaam?

"Ik heb daarmee moeten leren omgaan. Al heel jong. Op mijn zeventiende trad ik op als zangeres, en voor die tijd werkte ik al als model. De aandacht komt op je af en aanvankelijk denk je dat je je

BIO

geboren in Brussel
studeerde aan de conservatoria van Antwerpen, Brussel en Den Haag
zong als operasoliste in talloze producties, overal ter wereld
maakte in 2022 het project Opera on Brainwaves met fashiontech-designer Jasna Rok
richtte in 2023 DeMaestros op, een stichting voor talentontwikkeling voor kinderen en jongeren die opgroeien in kwetsbare omstandigheden

anders moet gedragen. Maar dat moet je vooral niet doen. Als je intentie zuiver is, heb je het effect niet in de hand. En als zangeres is er nu eenmaal dat aspect waarbij je de droom bent. Maar de werkelijkheid is natuurlijk anders. Op het podium ben ik nooit saai of moeilijk of gewoontjes. (lacht) In het echte leven af en toe wel, laat ik mij vertellen."

Uw leven staat wel in het teken van de kunst. U zult nooit uw carrière opgeven voor een relatie, zei u ooit. Dat is een breekpunt. In die zin bent u het tegendeel van Alms.

"Ik heb er nooit zo over nagedacht, maar ik denk wel dat dat heel juist is. Ik leef mee met vrouwen die zichzelf moeten weggeven om een gezinsleven en een relatie te hebben. Ik zorg ook graag voor mensen, ik kook voor vrienden, en ik vind het niet erg om er voor iemand te zijn, maar ik wil meer dan dat. Ik ben ook financieel onafhankelijk. En in een relatie blijkt dat toch altijd moeilijk. Ik kan niet inbinden op totale gelijkwaardigheid. Dan zou ik het gevoel hebben dat ik mijzelf verloor."

Hebben mannen daar nog een probleem mee?

"In theorie niet, maar in de praktijk vaak wel. Zeker. Het is iets emotioneels, het gaat over macht. Mannen vinden het fijn om de sterkste te zijn. Zelf zijn ze vaak gepassioneerd door hun werk, maar als een vrouw gelijkwaardigheid vraagt, is dat lastig. Ik weet niet of ik ooit die artistieke, knappe, intelligente man zal tegenkomen die voor mij zal zorgen zoals ik voor hem zal. Ik ben niet ongelukkig, hoor. Ik geniet van mijn vrijheid en ben goed omringd, maar het zou wel mooi zijn om samen met iemand iets op te bouwen."

Een gezin, is dat een verlangen?

"Eigenlijk wel, ja. Sinds covid zelfs heel erg. Toen de pandemie begon, had ik een relatie, met een man die ook operazanger is. Wij hebben jarenlang een prachtig en sociaal leven geleid - van het ene gala naar het andere, van New York naar China naar Londen."

'De regering laat mensen buiten slapen, zeker als het jongens zijn. Echt, daar word ik kwaad van, dat is slecht beleid. In de winter komen bij mij soms vluchtelingen logeren'

U hebt groots en meestlepend geleefd.

"Dat is zo, dat wilde ik ook. Maar toen de pandemie toesloeg, was het ineens: cold turkey, aftikken. Daarop is de relatie met mijn ex gesrand. Wij waren het niet gewoon om altijd bij elkaar thuis te zijn. Om voortdurend samen te wonen en elkaar toch ruimte te geven. Voor covid zong hij soms in China en ik in New York, dus wij waren erg zelfstandig ook. En ineens was er die lockdown. Geen optredens en gala's meer. Alleen maar ontspanning. Ik wist niet hoe dat moest. En wandelen, altijd maar wandelen. (lacht) Saai, saai, saai."

Kunt u daar ondertussen van genieten?

"Ja, ik heb door covid nieuwe skills moeten ontwikkelen en dat is wel gelukt. Er hangt een prachtige traagheid over gewoon thuis zijn, dat vind ik fijn, dat is echt verschoven bij mij. Ik organiseer nu regelmatig etentjes voor vrienden, ik kook graag, ik lees veel, ik ben graag thuis. Al gaat het leven van vroeger straks weer beginnen; dit najaar zit ik vier maanden in Denemarken met een hoofdrol aan Danish National Opera."

U leidt een bestaan waarbij u veel moet reizen en soms maanden van huis bent omdat u een productie hebt in het buitenland. Is dat niet eenzaam?

"Waarom denkt u dat ik een hondje heb? Milou is een teckel die niet geen acht kloogram weegt, zodat ze meekan op het vliegveld."

Stel: een man dient zich aan die volledig in functie van u wil leven, alles opgeeft en overal met u meerist. Is dat een akelig of een verleidelijk idee?

"Dat is verleidelijk, ja, eigenlijk wel. Ik zou dat heel leuk vinden. Ik word blij van dingen delen, van ervaringen delen. Van een zekere huiselijkheid ook, die ik voor covid dus niet kende. Toen bestond het leven alleen maar uit champagne, premières en muziek."

Hoe blijft een mens met beide voeten op de grond als ze voortdurend van het ene gala naar het andere moet? Weet ik niet. Wat is dat, de grond? (lacht) En waarom moet je daar met twee voeten op?"

Omdat je anders vroeg of laat in een kratte kunt vallen, als het tegenzit of op is?

"Ik denk dat ik met mijn relatie iets dergelijks heb meegemaakt, het einde daarvan heb ik wel als een nekslag ervaren. Maar verder weet ik niet goed wat ik op uw vraag moet zeggen. Het leven is voor mij één lange flow, je raakt voortdurend nieuwe dingen aan. Als het werkt, werkt het, en als er geen respons komt, ga je verder. Het ego is ook je vriend

als je kunstenaar bent. Het stimuleert je om altijd beter te worden. Wij streven naar het sublieme. De materie waar mee muzikanten werken is het sublieme, kun je zeggen."

En van zingen word je gelukkig, zei u ooit.

"Dat is iets chemisch in je brein. Je wordt high, euforisch. Je krijgt een geluksgevoel. En dankzij die muziek leef je in een soort van fictieve wereld waar je in het gewone leven geen toegang toe hebt - de ideale wereld die de Griekse filosoof Plato beschrijft in zijn allegorie van de grot: mensen denken dat de schaduw van die ze zien de echte wereld vormen, maar

Gouden kimonos, Judith Lingerie
Juwelen, Wouters & Handlir

de echte en ideale wereld bevindt zich buiten de grot. Als muzikant heb je daar toegang toe, en voor ons is die ideale wereld echt. Dat is iets heel moois, wat veel goedmaakt in de concrete wereld van alledag."

U bent ook wel erg betrokken bij de concrete wereld. Ik merk dat u vaak meedoet aan benefieten voor het goede doel.

"Ja, ik ga meestal in op zulke vragen. In Londen en in de Verenigde Staten, waar ik lang gewoond heb, is zo'n benefiet iets normaal, iets wat je voor je gemeenschap kunt doen. Noem het een voorrecht om iets te kunnen betekenen. Ik hou daarvan; als iedereen bijdraagt, maken we samen een betere wereld. In Engeland was ik betrokken bij een mentorprogramma voor kinderen die opgroeien in armoede, en daarmee ben ik hier in Antwerpen ook begonnen: het heet DeMaestros en ik werk met de steun van mensen uit allerlei sectoren."

Wat doet DeMaestros precies?

"Samen muziek maken en talent ontwikkelen. Dat doet iets ongelooflijks met het zelfbeeld van die kinderen en jonge-

ren. En een goed zelfbeeld is de sleutel voor succes, voor geluk, voor goede relaties, noem maar op. Mijn engagement gaat ver. In de winter komen bij mij soms vluchtelingen logeren: minderjarige die met de boot naar Europa zijn gekomen, en die wachten op papieren. De regering laat die mensen buiten slapen, zeker als het jongens zijn. Dat kan een eerste wereldland niet maken, vind ik. Licht, nee, sorry, daar kan ik erg kwaad van worden. Dat is slecht beleid."

U zegt het met de glimlach.

"Ik kan lachend boos zijn. (lacht) Want dat maakt mij echt boos; het is een schande, het is niet wat wij hebben afsproken, wij moeten de Conventie van Genève respecteren en mensen in nood fatsoenlijk opvangen."

Het is bewust beleid dat niet te doen, om zo anderen af te schrikken.

"Dat maakt het inderdaad nog erger; het gebeurt bewust. En zo duwt men mensen in de criminaliteit en de verslaving. Omdat men het niet goed organiseert. Die mensen hebben ook potentieel, laat hen niet verboren gaan, verkommen in de Brusselse metro. Geef die mensen kansen, wees des-

noods pragmatisch en denk aan alle knelpunten die we hebben. Echt, organiseer dat. En aan wie beweert dat we dat niet kunnen: ga weg. *(lacht)* Wij kunnen dat wel. Los het op. Regel het. U hoort het, ik hou nogal van efficiëntie."

Confederalisme nul

(lacht) "Nee, absoluut niet. Ik ben een mega-belgicist, onze identiteit is prating, complex, pluralistisch. En in het buitenland betekent 'Vlaming' niets, geloof me. In New York kennen ze Vlaanderen niet. Brussel en België wel. Nee, België splitsen is totaal absurd. Wat dan weer goed past bij de Belgische identiteit, dat wel."

Uw moeder zit in de politiek, bij Groen.

"Ja, in Holsbeek op het lokale niveau, en ook provinciaal in Vlaams-Brabant. Maar ze houdt er nu mee op. Ze is er ooit ingerold omdat Jozef, de achtjarige zoon van haar beste vriendin, is doodgeden toen hij de straat overstak en werd geraakt door een chauffeur die veel te snel reed. Zo begon mijn moeder zich in te zetten voor veilige fietspaden en lokale politiek en is ze bij Groen terechtgekomen."

Er is veel te doen geweest rond het cultuurbelief in Antwerpen, onder meer toen die projectsubsidies werden geschrapt. Hoe staat het er nu voor?

"Ik heb zelf niet zoveel te maken met subsidiedossiers, maar ik word wel boos van die algemene trend. Het is kortzichtig en gaat spijtige gevolgen hebben op lange termijn. Ik ken

aal aanvaard. Bij een vrouw is dat: wow, ama! De macht is nog te veel in handen van mannen."

Het is geen samenzwering, als u dat denkt. Wij vergaderen daar niet over.

"Nee, maar u weet evenveel als ik dat je bekwaamheid niet het enige is wat telt om in een machtspositie te komen. Ook je netwerk telt, en hoe je gezien wordt. Er is een positieve evolutie aan de gang, op heel wat plekken, dat wel. Woke-ness is een goede graadmeter. Wokeness is de vinger aan de pols, wijst de weg naar de samenleving die we willen. Het gaat over rekening houden met anderen, bijvoorbeeld ook met trans personen. Discussies over voornaamwoorden mag je niet zomaar wegvuiven. Het gaat om bewustwording."

Het transdebat is veruit het delicateste van dit moment. Er is veel kritiek op het feit dat sommige kinderen puberteitsblokkers krijgen, bijvoorbeeld.

"Ik wilde ook een jongen zijn toen ik kind was. Sterker nog: ik wist dat ik een jongen was. *(lacht)* Dat is gek, ik weet niet waar het vandaan kwam, maar ik wilde geen meisjeskleren dragen. En toen ik in de puberteit kwam en borsten kreeg, was ik razend kwaad omdat mij zoiets moest overkomen."

Dan mag u blij zijn dat men u destijds geen puberteitsblokkers heeft gegeven.

"Misschien wel, ja. Maar heel eerlijk: ik identificeer mij nog

'Ik identificeer mij niet volledig als vrouw. Ik vind het niet erg dat ik een vrouw ben, maar als ik vriendinnen hoor praten over vrouwelijkheid, vraag ik mij soms af waarover ze het hebben'

mensen die zwaar het slachtoffer zijn geworden van het beleid. En als je dat vergelijkt met het buitenland, staat België achter qua diversiteit in kunst - eigenlijk in alle sectoren. Ook daar laten we potentieel liggen. Terwijl de kunst een exportproduct zijn. Alle kunststromingen die met subsidies gestimuleerd werden, hebben nu de wereld veroverd. Subsidies brengen geld op, net zoals subsidies aan bedrijven geld kunnen opleveren."

Over diversiteit gesproken: volgt u het debat over wokeness?

"Natuurlijk. Veel vrienden van mij zijn er ook bij betrokken, onder meer schrijfster Gaea Schoeters. Die woke-beweging stelt dingen ter discussie: de cannon, het patriarchaat..."

Wat is dat juist, het patriarchaat?

(lacht) "Die vraag wordt alleen door mannen gesteld. Elke vrouw weet: het patriarchaat, dat is waar wij middenin zitten. Voor mij betekent het dat de blik waarmee naar dingen en mensen gekeken wordt, mannelijk is. Daarom dat een krachtige vrouw als bedreigend wordt ervaren. Gelijkaardigheid is er nog niet. Een man die dominant is, wordt soci-

altijd niet volledig als vrouw. Ik vind het niet erg dat ik een vrouw ben, en dat ik op het eerste gezicht heel vrouwelijk overkom - dat is oké, dat is zeker ook een deel van mijn identiteit. Maar als ik vriendinnen hoor praten over vrouwelijkheid, vraag ik mij soms af waarover ze het hebben. Mijn partners hebben mij ook altijd, al lachend, 'in touch' met mijn mannelijke kant' genoemd. Ik wil niet de hele tijd zorgen, of mijn haar doen. Ik wil mee aan tafel zitten, mee beslissen, dingen doen, projecten waarmaken. Daarom is deze tijd zo fijn om in te leven."

De tijd kent een gunstige kanteling.

"Zeker. We hebben een lange weg afgelegd, met MeToo ook. Dat is voor bijna elke vrouw heel heftig geweest. Wat ik van mijn vriendinnen heb gehoord, de ervaringen van seksueel geweld, dat is nog altijd gigantisch. Het is goed dat die shift er is."

En bevriende actrice vertelde me dat tussen de 60 en de 70 procent van de mannen die ze is tegengekomen, varkens zijn, bij wijze van spreken.

"En wat bedoelt ze daarmee?"

Judy Schep
Ring, Waters & Hendrikx

interview.

De term was van mij, ik stelde haar zo de vraag: mannen die je proberen lastig te vallen, intimideren, aan je willen zitten...

(Kordaat) "Van mij zit niemand. Noot. Noot gebeurd. Ik heb een hele grote mond. Mannen hebben zeker dingen geprobeerd, maar ik ben ronduit bits op dat gebied. Ik verdraag geen shit, van niemand. Ik barst liever dan ik buig. Ik ontplof liever dan dat er dingen gebeuren die ik niet wil. Maar als je ze laat doen, denk ik dat 60 tot 70 procent wel klopt. En dat is ontzettend jammer."

Hebt u al rollen gemist omdat er iets in nul werd verwacht?
"Zeker. En dat is echt vuil, als aan een machtspositie seks vaas hangt. Het liefste wat je als zangeres en kunstenaar wilt, is de job. Daar zou je alles voor doen. Dus het is heel

'Ik heb een hele grote mond. Mannen hebben zeker dingen geprobeerd, maar ik ben ronduit bits op dat gebied. Ik verdraag geen shit, van niemand. Ik barst liever dan ik buig'

oneerlijk als daar misbruik van wordt gemaakt. Ik heb zo al mooie opdrachten gemist, maar ik heb er geen seconde spijt van. Ik heb dan andere opdrachten in de plaats gedaan. Wat niet wegneemt dat zulke pogingen tot misbruik echt niet oké zijn."

Even terzijde: worden er voor de opvoering van een opera ook triggerwarnings gegeven, zoals dat bij theater tegenwoordig bijkaar vaak het geval is?
"Nee."

Toch gebeuren er ook erge dingen in opera's: moord, ziekte, doodslag. Af toe valt er allicht naaktheid waar te nemen.

"Zoals alle kunst is opera een spiegel voor de mens. Dat zegt alles. Ik ben niet voor triggerwarnings. Ik vind ook niet dat men het narratief van een opera moet veranderen omdat iets niet meer in deze tijd zou passen. In die zin zou ik dus veeleer niet-woke zijn. Noem mij dan maar humanistisch. En naaktheid: ik zou niet weten wat daar het probleem mee kan zijn. Naaktheid, dat is de mens zoals hij is. Daar moeten we niet naar over doen."

Toen we over dit interview beiden, zei u meteen dat u graag gefotografeerd wilde worden zoals op dat beroemde beeld van de film *American Beauty*. Waarom?

"Ik hou van fotografie. Ik hou van beelden creëren bij de muziek die ik breng. Ik heb voor al mijn albums gekozen voor fantastische fotografen. Nu wilde ik graag een poëtisch beeld: een vrouw bedekt door rozenblaadjes. Een krachtig beeld. In de liederen van Alma spelen bloemen, sensualiteit, vrouwelijke kracht en naaktheid een belangrijke rol. En ik ken de fotografen, Lalo en Eva, al lang. Ze zijn bij de beste

fotografen die ik ken, en ik wilde met hen dit wonderlijke, passionele beeld maken."

Iets merkwaardigs is dat u niet wilt dat wij uw leeftijd kennen.

"Mijn leeftijd verklap ik niet. Mijn jongste zus weet dat op mijn grafsteen drie mogelijke geboortetijden moeten staan, met telkens een vraagteken erachter - mijn laatste grap, zeg maar. Bijna niemand weet hoe oud ik ben, op familie en een paar erg goede vrienden na."

Maar wie dat wil uitzoeken, kan toch achterhalen hoe oud u bent, en dat pakweg op Wikipedia zetten?

"De informatie die daarover al online heeft gestaan, was altijd verkeerd. Ik behoud mij het recht voor om dat voor mijzelf te houden. Mensen willen altijd maar weten hoe oud

je bent, alsof je daaraan iets kunt afmeten. Het bepaalt hoe iemand je ziet, ook. Ik wil mij niet laten beperken omdat mensen denken dat je op een bepaalde leeftijd iets niet meer of juist wel zou moeten kunnen, of bepaalde dingen wel of niet zou moeten doen. Ik wil dat gevoel van vrijheid behouden."

Geniet u van de roem?

"Het maakt deel uit van mijn job om mensen iets te laten meemaken wat ze nog nooit beleefd hebben. Om hen te ontmoeten, te raken, aan het hullen te brengen. Dus die ster zijn, dat is mijn job. Maar los daarvan interesseert roem mij niet. Als ik herkend word, krijg ik vaak het gevoel dat ik in een film zit of zo. Al ben ik mij bewust van mijn verantwoordelijkheid; als je succes mag ervaren, is dat een cadeau en moet je iets terugdoen voor anderen. Ik denk dat mijn moeder mij dat idee heeft meegegeven. Ik probeer dat te doen."

U hebt mij de vraag niet gesteld, maar ik wil er zelf mee afsluiten: welk levensadvies geeft u mij en onze lezers?

"Voel wat je in essentie wil doen in dit leven, en ga daar hard voor. Dat wil niet zeggen dat je je gevoel moet volgen, het betekent iets anders: het heeft te maken met het vinden van je lotbestemming, met wat je kunt doen in de wereld. En wat juist voelt. Ik zie veel mensen vastlopen in een verhaal dat niet hun verhaal is, en dat brengt veel ongeluk. Het alle lagen van jezelf en onderzoek wat je wilt. En doe dat dan, ook als je niet meteen succesvol bent. En laat je niet ontmoedigen. Want in die keuze zit het geluk. *(lacht)* Dat is mijn raad."

Alma, Meine Seels, een cd met de liederen van Alma Mahler, komt op 1 mei uit bij Outhere Music. Releaseconcert op 29 april om 19 uur in Mechelen: lunalia.be/programma/alma

Lunalia zorgt met gratis openingsfeest voor culturele lente in Mechelse binnenstad

Onder andere in de Sint-Romboutskathedraal kan je terecht voor gratis voorstellingen. — © Dirk Vertommen

MECHELEN - Van lenteweer is er vandaag geen sprake, maar in de binnenstad van Mechelen kan je deze zaterdagmiddag wel een culturele lente beleven. Tot 17u kan je tal van gratis voorstellingen bijwonen tijdens Lift Off, het jaarlijkse gratis openingsfeest van het Festival van Vlaanderen.

Sven Van Haezendonck

Zaterdag 22 april 2023 om 13:12

Voor zijn zesde editie palmt Lunalia, het voorjaarsfestival van het Festival van Vlaanderen nog tot zondag 7 mei de Mechelse binnenstad in. Samen met zijn partners, kunstencentrum nona en het Cultuurcentrum Mechelen presenteert Lunalia een programma onder het motto *You'll never be alone anymore*.

"Tijdens korte concerten kan je proeven van wat het festival te bieden heeft. Tegelijkertijd leer je Mechelen eens op een andere manier kennen", zegt Jelle Dierickx, directeur van het Festival van Vlaanderen Mechelen-Kempen.

Grootse bezetting

Een van de aanraders is zeker het Gloria van Francis Poulenc. "Waar komt dat beter tot zijn recht dan in de majestueuze Sint-Romboutskathedraal? De bezetting is al even groots: het Mechels Kamerorkest, Vivente Voce, Dulcisona en Beauvarletkoor combineren hun krachten onder leiding van Jeroen Keymeulen."

Liefhebbers zijn welkom in de kathedraal om 14.30u en om 16u. In het Cultuurcentrum presenteert InCanto Vocale onder leiding van Eva Vermeren het nieuwe project Mysteria Gloriosa. Voorstellingen zijn er om 15u en om 16u. Het Quetzal Duo brengt om 14.30u en om 15.30u Mexicaanse magie naar het Diocesaan Pastoraal Centrum.

Alle voorstellingen zijn gratis te beleven. Reserveren is niet nodig.

www.lunalia.be

Opening Lunalia 2023: muzikaal medicijn tegen alleen-zijn

23 april 2023

Wynold Verweij

FESTIVAL VAN VLAANDEREN MECHELEN PRESENTEERT

LUNALIA

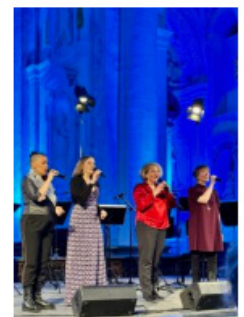
You'll never be alone anymore

22.04 tot 07.05.2023

Sinds afgelopen zaterdag is Mechelen gedurende twaalf dagen het centrum van de muzikale strijd tegen beschavingsziekte nummer één: eenzaamheid. Het jaarlijkse internationale stemmenfestival Lunalia is dit weekend gestart met een breed en kleurrijk programma om de positieve kracht van integratie in de samenleving muzikaal te omlijsten. "You'll never be alone anymore" is dan ook het thema van Lunalia 2023.

De openingsavond in de harmonische barokkerk Sint-Pieter-en-Paul stond in het kader van eenzaamheid als symptoom van een gevoel van verlatenheid. Dat kwam bij voorbeeld tot uiting in het lied *Cucurruquí paloma* (anoniem) door de sopraan Sofía Díaz, gezongen vanuit de nok van de kerk. Zij bezong de eenzaamheid van de man die zijn overleden geliefde herdacht en legde er subtiel gedoseerde dynamiek en kleur in. Het ensemble I Solisti bracht "...*Erst das Gesicht...dann die Hände...und zuletzt erst das Haar*" van de Belgische componist Karel Goeyvaerts in een respectvolle en gedragen vertolking. De strijkers creëerden in de passages die zij zonder vibratie streken, momenten van totale kaalheid waarin de vervreemding een hoogtepunt bereikte. Je voelde de spanning van ingehouden lyriek die alleen maar kan toebehoren aan een verdriet dat geen uitlaatklep heeft.

Het festival besteedt in deze versie veel aandacht aan Karel Goeyvaerts (1923 – 1993) die op 8 juni 100 jaar zou zijn geworden. In *De Zang van Aquarius* (uit zijn opera *Aquarius*) stelden de basklarinetten zich in het midden van de kerk tussen het publiek op. De musici slaagden erin de vaderlijkheid van hun instrument uit te dagen met momenten van lichtvoetige lyriek, een knipoog naar de vrouwenstemmen voor wie het stuk oorspronkelijk was geschreven. Maar ook waren er momenten waarop de luisteraar zich waande als een diepzeeduiker op exploratie in een scheepswrak, waaruit zo nu en dan scholen van duizenden blinkende visjes wegschoten. De belichting in blauw en donker benadrukte dat er op Goeyvaerts' zeebodem veel te beleven valt.

De tweede helft van het concert werd ingenomen door het Berlijnse vrouwelijke vocale kwartet Niniwe. De vier zangeressen hebben allen een groot deel van hun opleiding aan jazz gewijd en dat was te horen. De set bestond uit bewerkingen van songs van The Beach Boys, Kate Bush, The Police, Lana del Rey, maar ook Edvard Grieg en Barbara Strozzi. Hun close harmony was weliswaar close maar ook niet té, zodat elke referentie naar Amerikaanse zoetsappigheid kordaat was weggewerkt. Winnie Brückner, die volgens het programmaboekje voor de arrangementen tekende, heeft de stukken in feite ge-hercomponeed. "Message in a Bottle" van The Police bleek een ontroerend lamento te zijn geworden in plaats van een lekker rocknummer. "Babooshka" van Kate Bush klonk meer als een verhalende ballade dan het mysterieuze klankweefsel van weleer.

Het slotnummer was een bewerking van *Smile* (naar Charles Chaplin) die Brückner op verzoek van Lunalia speciaal voor I Solisti en Niniwe heeft gecomponeerd. De motieven in kleine bezetting (zowel instrumentaal als vocaal) kwamen goed tot hun recht. Minder overtuigend klonken de tuttidelen. Hier bleek dat de twee ensembles die hun kracht ontleen aan hun eigenheid zich soms ongemakkelijk gaan voelen als zij de vertrouwdheid van de eigen biotoop moeten verlaten.

WAT: Openingsconcert Lunalia 2023

WIE: I Solisti o.l.v. Filip Rathé, Niniwe, Sofia Díaz (sopraan), Maja Jantar (regie)

WAAR: Sint-Pieter-en-Paulkerk, Mechelen

DATUM: 22 april 2023

ORGANISATIE: Festival Van Vlaanderen Mechelen

INFO en TICKETS: www.lunalia.be

cultuur & media

Van Goeyvaerts groei je als mens

KLASSIEK De naam Karel Goeyvaerts doet vandaag niet meteen een belletje rinkelen. Nochtans was deze Antwerpenaar een baanbreker van de 20ste-eeuwse klassieke muziek. U kunt hem herontdekken op het festival Lunalia.

Onder de vleugels van zijn leermeester Olivier Messiaen was Karel Goeyvaerts een van de eersten die met een wetenschappelijke precisie alle aspecten van het geluid wilde vastleggen. Zo kon hij op een bijna mathematische manier zijn composities construeren. Dat klinkt misschien beredeneerd en afstandelijk, maar dit zogenaamde serialisme was niet meer dan een logisch verlengstuk van de twaalftoontechniek van Arnold Schönberg, waarbij elke noot slechts een keer gebruikt mag worden.

Toen Goeyvaerts als jonge twintiger in 1951 op de toonaangevende zomercursussen voor nieuwe muziek in het Duitse Darmstadt terecht kwam, barsste daar een hevige discussie over zijn werk los. Zelfs in die vrijhaven voor hedendaagse creatie verwen tegenstanders hem een totaal gebrek aan vorm, thema's en motieven. De jonge Keulense componist Karlheinz Stockhausen nam zijn verde-

diging op en trok de parallel met de doeken van Jackson Pollock, Karel Appel en Pierre Alechinsky: 'U zoekt een kip in een abstract schilderij', zou hij er uitgeroepen hebben.

Met diezelfde Stockhausen als partner in crime dook Goeyvaerts de eerste elektronische muziekstudio's in. Alleen daar kon hij, zonder enige menselijke inmenging in de uitvoering, zijn ambitie voor een totaal serialisme realise-

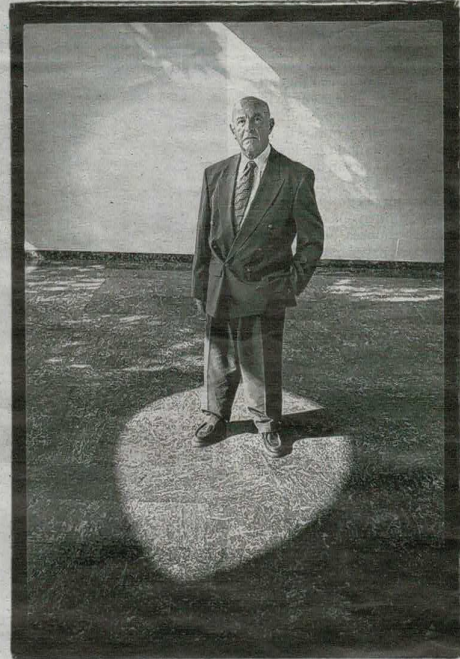
Hoewel vooral zijn maatje Stockhausen bekendheid geniet – tot op de hoes van *Sgt. Pepper's lonely hearts club band* toe – was Goeyvaerts minstens even grensverleggend

ren. En hoewel vooral Stockhausen vandaag bekendheid geniet – tot op de hoes van *Sgt. Pepper's lonely hearts club band* toe – was Goeyvaerts minstens even grensverleggend.

Die abstractie is deels de verklaring voor zijn relatieve onbekendheid. In zijn referentiewerk *De rest is lawaai* vat muziekjournalist Alex Ross het netjes samen: 'Terwijl het abstracte gespat van Jackson Pollock voor honderden miljoenen dollars verkocht wordt [...] zorgen de muzikale tegenhangers nog steeds voor rillingen bij een concertpubliek.' Zelfs een vurige pleitbezorger van het twintigste-eeuwse repertoire als de betreunde Reinbert de Leeuw noemde het serialisme 'de doodsteek voor het muziekmaken'.

Zonder oorkleppen

Een pionier dus, maar wel in een voor velen onbeluisterbare, onuitvoerbaar stijl. Dat maakt dat Goeyvaerts al te vaak de stempel van

Karel Goeyvaerts. © Gerrit op de Beeck

De muziek van Karel Goeyvaerts valt te ontdekken op het festival Lunalia. © Frank Emmers

miskend genie kreeg. Daar kwam zijn aimabele bescheidenheid nog bovenop, in fel contrast met de profileringsdrang van zijn maatje Stockhausen. Bekendheid kon hem worst wezen. Maar de kwaliteit van zijn muziek staat volgens kenners buiten kijf. Hoog tijd dus om Goeyvaerts voor het voetlicht te brengen. Zo kunt u werk van hem ontdekken op het festival Lunalia in Mechelen.

Waarom zou je als leek met deze wringende noten worstelen? Daar heeft muziekfilosoof Tomas Serrien een antwoord op. In zijn boek *Hoor* pleit hij hartstochtelijk voor het luisteren naar dit soort onvoorspelbaarheid. Dat deze muziek geen referentiepunten heeft, ziet hij net als een mogelijkheid om noot per noot naar deze minutieus

geboeteerde klanken te luisteren. En dat is waar de fijngevoeligheid van deze muziek om draait. De kunde om tot in de microscopische details klank te smeden. Bovendien is dit soort atonale muziek – volgens Serrien veel meer dan abstracte kunst – net een uitnodiging om jezelf te 'confronteren (...) met een verlies aan controle'. Durf je het aan om alle bestaande kaders overboord te gooien, dan ga je pas echt tolerant en zonder oorkleppen in de wereld staan. Met andere woorden, van Goeyvaerts groei je als mens. Als dat geen motivatie is om je te laten onderdompelen.

Jasper Croonen

I Solisti, Jan Michiels en Liesbeth Devos: *100% Karel Goeyvaerts*, op 27/04, Lunalia, Mechelen

Radicaal-rechtse omroep dreigt erkenning in Nederland te verliezen

TELEVISIE De Nederlandse omroep NPO vraagt om het radicaal-rechtse 'Ongehoord Nederland' zijn erkenning af te pakken omdat het regels overtreedt.

'Ongehoord Nederland!' (ON!), een radicaal-rechtse tv-omroep in Nederland, moet zijn erkenning ontnomen worden. Dat vindt althans de Nederlandse Publieke Omroep (NPO), in een voor Nederland ongezien mediaverhaal.

ON! staat bekend als een rechtse omroep die kritisch staat tegenover onderwerpen als de klimaatverandering, de Europese Unie en migratie. Een van de oprichters ervan is Arnold Karskens, een voormalige oorlogsjournalist die van

kritiek op de reguliere media zijn handelsmerk heeft gemaakt. Met ON! wilde hij naar eigen zeggen een stem geven aan 'de mensen die Hilversum (*het hart van de Nederlandse media, red.*) amper ziet staan'. Nadat de omroeporganisatie 50.000 betalende leden had binnengehaald, kreeg ze in 2022 een tijdelijke erkenning. Sindsdien zijn programma's van ON! te zien op de NPO. De omroep krijgt de nadrukkelijke steun van de uiterst-rechtse Nederlandse politici Thierry Baudet en Geert Wilders.

Filip Dewinter

Maar dat liep al snel fout. Zo wilde ON! een 'Zwarte Pietenjournaal' op antenne brengen, naar analogie

met het 'Sinterklaasjournaal' dat in Nederland al sinds 2001 bestaat. Het doel was daarin de klassieke Zwarte Piet, met volledig zwart geschminkt gezicht, op te voeren, waar dat elders intussen al enkele jaren een roetveegpiet is. De NPO weigerde de uitzending, wat leidde tot heel wat stennis.

Ook ontstond er een rel toen Vlaams Belang-politicus Filip Dewinter zijn opwachting maakte in het ON!-programma *Ongehoord Nieuws*, in mei vorig jaar. Hij mocht er zijn omstreden boek *Omvolking* komen voorstellen. Dewinter kwam er vertellen dat migranten-wijken zich 'als een kankergezwell' uitbreiden in onze steden. Hij kreeg daarbij amper tegenwind.

Karskens beweerde dat de 'omvolking', overigens een radicaal-rechtse complottheorie, een demografisch gegeven zou zijn waarover moet worden gesproken.

In de nasleep stelde de NPO-ombudsvrouw Margo Smit ON! in gebreke. Er volgde een boete wegens 'schending van de journalistieke code', van dik 84.000 euro. Maar beterschap bleef uit, ook na een tweede boete. Nu is er een derde boete, maar vooral: de NPO vraagt aan de staatssecretaris Cultuur en Media, Gunay Uslu, om de erkenning van ON! als aspirant-omroep op te heffen.

Karsten Lemmens

Arnold Karskens. © Peter Hiltz/hh

Elise Caluwaerts over CD rond Alma Mahler: “Haar onwaarschijnlijk mooie composities moeten écht tot het canon behoren.”

Door Music Matters

🕒 16 dagen geleden 🕒 12 min

Lang bevond componiste Alma Mahler zich aan de schaduwzijde van echtgenoot Gustav Mahler, een narratief dat sopraan Elise Caluwaerts mee tracht te doorbreken. Samen met pianiste Marianna Shirinyan brengt ze haar nieuwste CD uit, '[Meine Seele: Complete Songs of Alma Mahler](#)', een hommage aan en een viering van het leven en werk van de componiste. Zo bundelden ze de 17 nog overgebleven liederen van Alma Mahler, waaronder ook een lied dat pas in 2018 ontdekt is. De CD wordt voorgesteld op 28 april in [Flagey](#) in Brussel (reeds uitverkocht) en op 29 april op [Lunalia](#) in Mechelen.

Festival van Vlaanderen Mechelen LUNALIA 'Lift Off!'

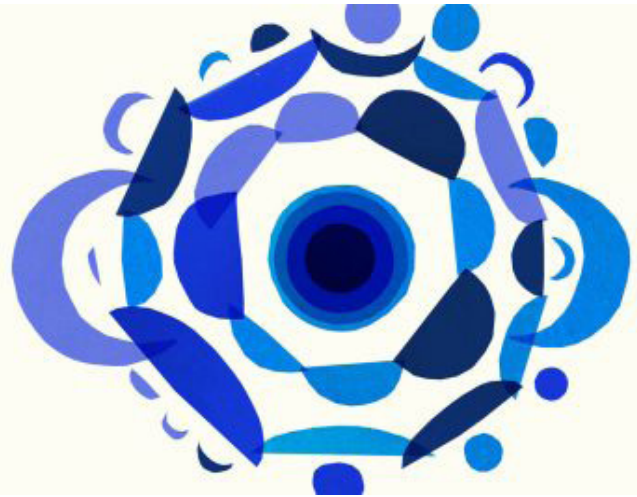
27 april 2023 - Viviane Redant

FESTIVAL VAN VLAANDEREN MECHELEN PRESENTEERT

LUNALIA

You'll never be alone anymore

22.04 tot 07.05.2023

Geen stralende zon op de openingsdag van deze editie, maar het druilerige weer zette geenszins een domper op de Lift Off van het voorjaarsfestival LUNALIA. Onder zeer grote belangstelling konden geïnteresseerden in een straal van 500m, op verschillende stemmige en unieke locaties, een voorsmaakje krijgen van enkele concerten en de artiesten die de komende weken in Mechelen het beste van zichzelf zullen geven. LUNALIA presenteert zich dit jaar onder de noemer 'You'll never be alone anymore'. Een mooie insteek.

Shoppen

Onze keuze viel meteen op een magnum opus: het 'Gloria' van Francis Poulenc waarvan twee opvoeringen stonden gepland (om 14.30 en 16 uur) in de imposante Sint-Romboutskathedraal met zijn prachtige akoestiek. De bezetting is even groots: het Mechels Kamerorkest waarbij drie koren hun krachten bundelden: de Gentse koren Vivente Voce en Dulcisona en het Beauvarletkoor uit Koksijde (samen een 100-tal stemmen) onder leiding van Jeroen Keymeulen. Allemaal talent van eigen bodem. Samen zorgen ze voor een doorloop van deze compositie. Dit 'Gloria' is rijk georkestreerd, de zang jubelend en geëxalteerd met stillere meditatieve passages. Het geheel verrijkt met de prachtige stem van sopraan Emma Posman.

Klankkleur te over. Lyrisch en virtuoos zingt ze enkele solopartijen. Een graag geziene vertolker bij Opera Ballet Vlaanderen en De Munt. Maar ook in het buitenland maakt ze furore. Een jonge dame met gutz. Emma Posman was wereldnieuws toen ze als lid van de Young Singers Project 2018 van de Salzburger Festspiele werd gevraagd letterlijk in te springen voor de 'Koningin der Nacht' in Mozarts 'Zauberflöte' op de grote scène van het festival. Een aartsmoeilijke partij. In minder dan drie uur tijd accumuleerde ze de regie-aanwijzingen, studeerde ze de laatste scènes uit het hoofd en triomfeerde ze niet alleen voor het Salzburgse publiek maar ook voor miljoenen kijkers van de televisiezender arte. Ook in dit 'Gloria' geeft ze een verbazingwekkend staaltje van haar kunnen ten beste.

Zondag om 16 uur kregen de concertgangers dan de full option met het 'Gloria', een 'Orgelsymfonie' en werk van de Vlaamse priester, koordirigent en componist Jules Van Nuffel 'Psalm'. Een veelgelaagd concert.

Na deze onderdompeling in een orkaan van klank repten we ons naar het Cultuurcentrum Mechelen voor 'Mysteria Gloriosa'. In de stemmige kapel trad het projectkoor InCanto Vocale onder leiding van Eva Vermeren aan.

A capella vergastten ze het publiek op een deel van hun nieuwe concertprogramma. Uitgangspunt daarbij zijn de glorievolle mysteries. InCanto Vocale mediteert via motetten uit de Renaissance gekoppeld aan creaties van filmcomponist Dagmar Feyen. Tussendoor zorgde een saxofonist voor een instrumentaal intermezzo. Een aanrader voor mensen die van introspectie houden.

In de wandelgangen van het Cultuurcentrum is een pop-up tentoonstelling over het leven en werk van de baanbrekende componist Karel Goeyvaerts gedurende LUNALIA te zien, 'Goeyvaerts Gespiegeld' die dit jaar 100 zou geworden zijn. Eigenlijk de ideale voorbereiding om dan om de hoek naar Kunstencentrum nona te stappen voor een vertelmoment 'Rijp Fruit'. Auteur Annemarie Peeters is helemaal in de ban van Karel Goeyvaerts. Via enkele fictieve brieven laat ze het publiek meeluisteren naar zijn gedachten, dromen en muziek.

Rasverteller Warre Borgmans hoeft geen introductie. Een gepassioneerd artiest, als geen ander weet hij emotie in woorden tot leven te brengen. Hij nam het publiek op sleeptouw in een vertelling over de tanende vriendschap tussen Karel Goeyvaert en zijn succesvolle tijdgenoot, de Duiste componist Karlheinz Stockhausen. Meeslepend zoals altijd.

Verder werd er in het Cultuurcentrum nog een sluier gelicht van het programma 'Sister Moon'. Het Duitse vocale kwartet Niniwe mocht laatst twintig kaarsjes uitblazen. Om dit te vieren maakte Winnie Brückner schitterende arrangementen van liederen van Sting.

In de kapel het Diocesaan Pastoraal Centrum kon het publiek nog proeven van Mexicaanse magie. Het Quetzal Duo ontstond

na een toevallige maar veelbetekenende muzikale ontmoeting aan de voet van de kathedraal van San Christóbal de las Casas in Mexico in de zomer van 2017. Sedertdien verkennen de Mexicaanse zangeres Sofia Diaz Polo en Belgische gitarist Jasper De Kind samen het Mexicaanse liedrepertoire.

In het met zorg samengestelde programma vindt iedereen de komende weken wel iets naar zijn gading en weet tijdens zo'n concertbezoek 'You'll never be alone anymore'.

WAT: Festival van Vlaanderen Mechelen LUNALIA — 'Lift Off!'

WANNEER: zaterdag 22 april 13 tot 17u

Lunalia: de onrust van de menselijke stem gefileerd

28 april 2023

Wynold Verweij

Niet alleen de geschiedenis herhaalt zich, ook de vocale stem draait voortdurend rondjes. In composities van Ine Claes en Jennifer Walshe werd afgelopen woensdag in het concert Double Bill een uitgebreid onderzoek naar de stem in al haar gedaanten gedaan.

In het kader van het festival Lunalia bood het project *Loopwork* een ingenieus geconstrueerd overzicht van herhaling (akoestische looping) binnen vocale motieven. De drie vocale stemmen (Ine Claes, Els Mondelaers en François Vaiana), ondersteund door percussionist João Lobo, gaven gestalte aan de onrust die de mens voortdurend over zichzelf afroept. Enerzijds drukdruk met werk, fitness en smartphones, maar anderzijds op zoek naar ruimte om even tot zichzelf te komen. Combinaties van keelgeluiden, Amerikaanse en Duitse teksten, klakken en rollen met tong, indianengehuil, blazen en giechelen – alle aspecten van een levendig maar ronddraaiend gesprek kwamen aan de oppervlakte. De regels van de kunst werden daarbij niet veronachtzaamd: melodische lijnen werden geharmoniseerd door baspartijen en middenstemmen, daarbij in de hand gehouden door de milde hand van de percussionist. Rust zou de mens moeten kunnen vinden in de natuur. Keffen, vogelgeluiden, gakken en ademstootjes begeleidden een rustgevende wandeling. En de mens komt wellicht helemaal tot rust bij de gedachte dat geluk bestaat uit “chocoladetruffels, 2 honden en 17 huisplanten”, aldus de eindeloos herhaalde en gevarieerde toverformule van deze avond.

Het Brusselse vocale ensemble HYOID bracht met *A History of the Voice* (2017) van Jennifer Walshe een soms hilarisch overzicht van de geschiedenis van de menselijke stem. We zagen een niet geslaagde poging om dolfijnen onze taal te laten spreken, een fraaie imitatie van gestuntel van Gwyneth Paltrow bij de uitreiking van de Oscars, de beperkingen van een Japanse robot en een parodie op de evergreen Danny Boy. Een glad vierstemmig Kyrie werd keurig in Renaissancestijl neergelegd maar het Agnus Dei werd daaruit met harde hand weggerukt in een versie die pijn en onmacht uitdrukte. HYOID (mezzo's Els Mondelaers en Fabienne Seveillac, tenor Andreas Halling en bariton Tiemo Wang) liet ook zien hoezeer acteertalent een rol speelt bij de zeggingskracht van zangkunst. Hilarisch was bijvoorbeeld de satire op de lach van Tom Cruise wanneer hij voor de tv iets moet vertellen over scientology. De opnamecrew en de spreker zelf kunnen het op het einde niet meer houden en barsten in een bulderende schaterpartij uit die zich eerst aarzelend maar even later overtuigend meester maakte van het publiek.

WAT: Loopwork + A History of the voice

WIE: Ine Claes e.a. + HYOID

WANNEER: 26 april 2023

ORGANISATIE: Lunalia, Festival van Vlaanderen Mechelen/Kempen

FOTO'S: © Wynold Verweij

Lunalia: de onrust van de menselijke stem gefileerd

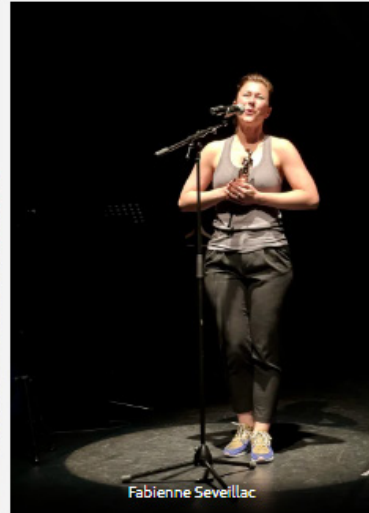
[Leave a Comment](#) / [concerts, reviews](#) / By [Wynold Verweij](#)

Niet alleen de geschiedenis herhaalt zich, ook de vocale stem draait voortdurend rondjes. In composities van Ine Claes en Jennifer Walshe werd afgelopen woensdag in het concert Double Bill een uitgebreid onderzoek naar de stem in al haar gedaanten gedaan.

In het kader van het festival Lunalia 2023 bood het project *Loopwork* een ingenieus geconstrueerd overzicht van herhaling (akoestische looping) binnen vocale motieven. De drie vocale stemmen (Ine Claes, Els Mondelaers en François Vaiana), ondersteund door percussionist João Lobo, gaven gestalte aan de onrust die de mens voortdurend over zichzelf afroept. Enerzijds drukdruk met werk, fitness en smartphones, maar anderzijds op zoek naar ruimte om even tot zichzelf te komen.

Combinaties van keelgeluiden, Amerikaanse en Duitse teksten, klakken en rollen met tong, indianengehuil, blazen en giechelen – alle aspecten van een levendig maar ronddraaiend gesprek kwamen aan de oppervlakte. De regels van de kunst werden daarbij niet veronachtzaamd: melodische lijnen werden geharmoniseerd door baspartijen en middenstemmen, daarbij in de hand gehouden door de milde hand van de percussionist. Rust zou de mens moeten kunnen vinden in de natuur. Keffen, vogelgeluiden, gakken en ademstootjes begeleidden een rustgevende wandeling. En de mens komt wellicht helemaal tot rust bij de gedachte dat geluk bestaat uit “chocoladetruffels, 2 honden en 17 huisplanten”, aldus de eindeloos herhaalde en gevarieerde toverformule van deze avond.

Het Brusselse vocale ensemble HYOID bracht met *A History of the Voice* (2017) van Jennifer Walshe een soms hilarisch overzicht van de geschiedenis van de menselijke stem. We zagen een niet geslaagde poging om dolfinen onze taal te laten spreken, een fraaie imitatie van gestuntel van Gwyneth Paltrow bij de uitreiking van de Oscars, de beperkingen van een Japanse robot en een parodie op de evergreen Danny Boy. Een glad vierstemmig Kyrie werd keurig in Renaissancestijl neergelegd maar het Agnus Dei werd daaruit met harde hand weggerukt in een versie die pijn en onmacht uitdrukte. HYOID (mezzo's Els Mondelaers en Fabienne Seveillac, tenor Andreas Halling en bariton Tiemo Wang) liet ook zien hoezeer acteertalent een rol speelt bij de zeggingskracht van zangkunst. Hilarisch was bijvoorbeeld de satire op de lach van Tom Cruise wanneer hij voor de tv iets moet vertellen over scientology. De opnamecrew en de spreker zelf kunnen het op het einde niet meer houden en barsten in een bulderende schaterpartij uit die zich eerst aarzelend maar even later overtuigend meester maakte van het publiek.

WAT: Loopwork + A History of the voice

WIE: Ine Claes e.a. + HYOID

GEZIEN: 26 april 2023, kunstencentrum nona, Mechelen

ORGANISATIE: Lunalia, Festival van Vlaanderen Mechelen

FOTO'S: Wynold Verweij

LE SAMEDI DE LA SOPRANO ELISE CALUWAERTS: "JE SORS PROMENER MON CHIEN EN PYJAMA"

par **BERT VOET**

28 avril 2023 16:15

Le samedi de la soprano Elise Caluwaerts: faire la grasse matinée, ménager sa voix et transformer le stress en euphorie.

ELISE CALUWAERTS

- Soprano
- Ex-mannequin.
- Sort un album des œuvres de la compositrice et musicienne Alma Mahler.

«**L**a plupart de mes samedis sont des jours de travail; mon week-end commence le dimanche soir.» Au Lunalia, à Malines, Elise Caluwaerts interprètera des compositions d'**Alma Mahler**, accompagnée par la pianiste **Marianna Shirinyan**. Elle a été la première à enregistrer son œuvre complète, dont une partition découverte en 2018.

La compositrice est longtemps restée dans l'ombre de son époux, **Gustav Mahler**, alors qu'elle était une musicienne prodigieuse. Le Tout-Vienne de l'époque était tombé sous son charme et sa vivacité: Gustav Klimt, Oskar Kokoschka, Walter Gropius, Paul Kammerer et Franz Werfel entre autres.»

Après le conservatoire, Elise Caluwaerts, qui a été mannequin dans une première vie, est arrivée au Muziektheater Transparant. Avec le Collegium Vocale, elle est partie en tournée pendant cinq ans. En tant que soliste, elle a été sollicitée par le Sydney Chamber Opera, elle a chanté dans «**Don Giovanni**» de Mozart avec l'Orchestre symphonique de Shanghai et a interprété le rôle principal féminin d'Enjott Schneider dans «**Marco Polo**» à l'Opéra de Guangzhou. L'année prochaine, elle sera au Carnegie Hall.»

Son roman préféré est «soie» d'Alexandro Baricco. «Nous sommes amis; il m'a écrit une jolie dédicace.» ©Eva Beusaert

11h00 | «Le samedi est synonyme de grasse matinée et le plus longtemps possible! C'est nécessaire avant un concert, afin que ma voix puisse récupérer. Je me lève à l'aise et je bois deux cafés.»

Le samedi matin, Elise Caluwaerts sort promener son chien en pyjama sous un manteau. «J'ai vécu à New York et là-bas, tout le monde fait ça.»

11h30 | «Je sors promener mon chien en pyjama, avec mon manteau par-dessus. Mes voisins ont l'habitude. J'ai vécu à New York et là-bas, tout le monde fait ça.»

11h45 | «Chaque matin, je fais du yoga avant d'allumer mon smartphone pour rêver encore un peu avant que la réalité ne s'impose... Ensuite, je prends un bain. Ça me détend, mais ça humidifie ma voix.»

13h00 | «Mon endroit préféré pour bruncher est le petit café-restaurant Tinsel à Anvers qui sert de délicieux plats végétariens. Mieux vaut ne pas trop le dire, car il est déjà toujours complet.»

Rituel du matin: « Je fais du yoga avant d'allumer mon smartphone pour rêver encore un peu avant que la réalité ne s'impose.»

14h00 | «De retour chez moi, je lis ma partition. Ensuite, je fais défiler le texte dans ma tête sans le regarder. Il s'agit souvent de livrets en allemand ou en italien, dont je dois reproduire la poésie avec précision. Je veille à avoir le moins de distractions possible. J'aime aussi la technologie: avec la créatrice de mode Jasna Rok, j'ai créé le projet «Opera on Brainwaves» qui affiche mes ondes cérébrales pendant le concert.»

15h00 | «J'aime les sensations fortes. J'adore le ski et le surf. Ma formation de pilote est sur pause, car je suis très occupée, mais je vais la reprendre très bientôt. Maintenant, je coche ma to-do list: je défroisse ma robe à la vapeur et je la range dans mon trolley avec mes chaussures, mon maquillage, ma partition et mes bijoux.»

16h00 | «Je pars pour le concert, généralement en train. J'aime bien être sur place une heure à l'avance. Ensuite, je chante deux fois pendant dix minutes pour m'échauffer un peu.»

Péché mignon: «J'aime aller dans les bars karaoké avec une tenue appropriée.»

18h00 | «Répétition. Ensuite, je mange un petit quelque chose.»

20h00 | «La représentation commence. Je trouve toujours ça extraordinaire: avant d'ouvrir la bouche, il n'y a rien, juste une partition silencieuse. Le stress fait partie de l'excitation et de la performance, mais il faut le garder sous contrôle, sans quoi il vous envahit. Mon truc: transformer le stress en joie, en une sorte d'euphorie, parce que j'ai le droit de le faire.»

22h00 | «Le moment où je me démaquille et je me change s'accompagne d'un sentiment de bonheur profond. J'aime aussi prendre un verre avec l'orchestre. Cela se passe généralement dans le foyer, où j'apprends également comment le public a vécu la représentation.»

0h30 | «En général, je loge à l'hôtel. Je prends une douche avant de me coucher, mais il est difficile de s'endormir quand on est chargé d'adrénaline. La lecture me calme. Je viens de commencer «Rozeke» de Guillaume Van der Stighelen. Je suis curieuse, car les critiques sont élogieuses. Je pense que c'est Alessandro Baricco qui a écrit un des plus beaux romans au monde, «Soie». Nous sommes amis; il m'a écrit une jolie dédicace sur mon exemplaire.»

Een repetitie van 'Hear the voice', een van de blikvangers van Lunalia. © Lunalia

“Halen de wereld naar Mechelen”: Lunalia pakt dit weekend uit met twee wereldpremières

Lunalia pakt dit weekend uit met twee wereldprimeurs. “We halen de wereld naar Mechelen en brengen Mechelen naar de wereld!”, zegt directeur Jelle Dierickx.

Wannes Vansina 28-04-23, 16:36

Het voorjaarsfestival van Festival van Vlaanderen Mechelen ging vorig weekend van start met Lunalia Lift Off, met twaalf gratis voorstellingen en meer dan 1.600 bezoekers.

Dit weekend schakelt het een versnelling hoger met liefst twee wereldpremières. Een daarvan is dans- en muziektheaterproject ‘Hear the voice’.

Sigrid Hausen (artiest in residentie in 2018) en Michael Popp (Estampie en Qntal) brengen het verhaal van de Indische Mahabharata en de eindeloze kringloop van de levenskracht.

De tweede wereldpremière komt eveneens uit Duitsland van vocaal ensemble Sjaella. In hun project 'Meridians' gaan ze met hun stemmen, lijf en leden op zoek naar wat mensen verbindt met de liederen van hun thuisland.

Info en tickets via lunalia.be.

Een eerste is de wereld-
première van het dans-
en muziektheaterproject
Hear The Voice!

Lunalia verwent publiek met twee wereldpremières: “We halen de wereld naar Mechelen”

Mechelen - Voor voetballiefhebbers is er dit weekend natuurlijk de bekerfinale van KV Mechelen, maar ook cultuurliefhebbers komen aan hun trekken. Lunalia, het voorjaarsfestival van het Festival van Vlaanderen, brengt twee wereldpremières naar de Dijlestad.

Sven Van Haezendonck

Zaterdag 29 april 2023 om 08:01

Het openingsfeest Lunalia Lift Off met twaalf gratis voorstellingen was vorig weekend goed voor meer dan 1.600 bezoekers. Dit weekend staan er twee wereldpremières op het programma. “We halen de wereld naar Mechelen en brengen Mechelen naar de wereld”, zegt Jelle Dierickx, directeur van het Festival van Vlaanderen.

Een eerste is de wereldpremière van het dans- en muziektheaterproject Hear The Voice!, zowel zaterdag als zondag telkens om 20.30u te zien in de stadsschouwburg. Sigrid Hausen en Michael Popp verzamelden een schare uitzonderlijke muzikanten, zangers en performers voor de creatie, een geregisseerd concert geïnspireerd door de Indische Mahabharata. “Dit wordt een grootste show.”

Op zondag vindt de wereldpremière plaats van Meridians door het Duits vocaal ensemble Sjaella. Die voorstelling vindt om 19u plaats in de Sint-Pieter-en-Paulkerk op de Veemarkt. Daarin gaan de zangers met hun stemmen, lijf en ledenen op zoek naar wat mensen verbindt met de liederen van hun thuisland. Via nieuwe arrangementen van volksliederen uit de hele wereld neemt Sjaella de luisteraar mee op reis langs de mysteries van verschillende culturen. "Niet te missen!"

<http://www.lunalia.be/>

Karel Goeyvaerts: van radicale vernieuwer tot frisse laatbloeier

29 april 2023

Wynold Verweij

Afgelopen donderdag was het festival Lunalia 2023 gewijd aan het werk van Karel Goeyvaerts (1923 – 1993), de Belgische componist die in zijn carrière alle kleuren van de regenboog heeft gezien. Een oefening in muzikale meertaligheid.

Het ensemble I Solisti (dirigent Filip Rathé), Liesbeth Devos (sopraan) en Jan Michiels (piano) gaven in zes stukken een overzicht van het latere, meer toegankelijke werk van Goeyvaerts, aangevuld met een creatie voor piano en ensemble van Tim Mulleman.

De samenstellers van het programma hebben zich vooral laten leiden door de werken die dienden als bouwstenen voor Goeyvaerts' opera *Aquarius*. Hieraan heeft hij de laatste tien jaar van zijn leven gewerkt. Daarmee is Goeyvaerts dan ook de geschiedenis ingegaan. Liesbeth Devos beet de spits af met *Les Voix du Verseau* (1985), een liedcyclus die fungeert als schetsboek voor zijn opera *Aquarius* (1993). Het taalgebruik is grotendeels onbepaald met enkele flarden Engels en Duits, waardoor veel afhangt van de suggestieve talenten van de solist. Bij Devos was dat in goede handen deed zij wat haar te doen stond: kleur en sfeer brengen. Daarin sloot zij goed aan met het instrumentaal ensemble. Een goede vondst was haar opstelling tussen de instrumenten waardoor de vocale en instrumentale bezetting een geheel vormden. Dat werkte. Een verrassing was *Plikonamu Micucona* voor koperblazer en piano (1979), oorspronkelijk geschreven als verplicht nummer voor deelnemers aan een muziekwedstrijd van de toenmalige bank Gemeentekrediet. Trombonist Jan Smets bleek met een open en messcherpe interpretatie even enthousiast als de componist te zijn.

Taligheid

Taal in geschrift, in gesproken en gezongen woord, in muziek – taligheid in al zijn gedaanten lijkt het leidmotief van Karel Goeyvaerts. Zo ook in *La Flûte de Jade* een liedcyclus voor sopraan en piano op Franse vertalingen van Mandarijnse teksten. De cyclus dateert van 1949 en vertoont nog enkele sporen van de twaalftoonstechniek die Goeyvaerts in zijn beginjaren hanteerde. Liesbeth Devos was, merkwaardig genoeg, het meest expressief in de pianissimo-delen maar de kleur bleef over het algemeen hangen in hetzelfde palet. Jan Michiels (piano) begeleidde haar zachtjes stuwend en nergens opdringerig. Een korte maar heftige portie lyriek kregen de toehoorders geserveerd in een blaasduet voor fluit en (bas)klarinet in de ode aan drie met Goeyvaerts bevriende collega's *Voor Harrie, Harry en René* (1990). Fluitist Lieve Goossens en klarinettist Tomonori Takeda gaven een onbekommerd, springerig en dynamisch stukje speelplezier ten beste. Zij deden eer aan de combinatie van fluit en basklarinet die elkaar in de liefde vonden op de momenten dat zij zich *-bien étonnés-* in dezelfde toonregisters aantreffen. In *Escale à Bahia* voelde de sopraan zich hoorbaar thuis. Begeleid door fluit en cello (Jan Sciffer) gaf Devos gestalte aan de veelzijdigheid van de Braziliaanse cultuur en natuur op tekst van de reizende Zwitsers-Franse dichter Blaise Cendrars. De soepele zwerftocht door de Braziliaanse jungle bleek een adequate inleiding tot de strakke *Litanie I* voor piano, door Jan Michiels. Het is een minimalistisch repetitief stuk waarin de tijdsmodules achtereenvolgens worden gevuld en leeggemaakt met motieven. Aan volume geen gebrek, minstens mezzoforte met een voorkeur voor fortissimo en waar mogelijk nog een beetje meer. Gelukkig was Jan Michiels de uitvoerder. Hij is niet alleen bekend als meester van het pianissimo maar is ook in staat om luide muziek hoorbaar te houden. Dat kwam van pas en het resultaat was een gezaghebbende uitvoering waarbij de fortissimo's strak in 't pak bleven. Dat is geen geringe prestatie, zeker niet in de Mechelse barokkerk Sint-Pieter-en-Paul waar galm riskeert te verworden tot akoestische brij. Maar Jan Michiels hield het stevig in de hand.

De avond werd afgesloten met de creatie van *Movement for piano and ensemble* van de Belgische componist Tim Mulleman (°1993). Het stuk bevat referenties aan *Litanie I* van Goeyvaerts en is geschreven in opdracht van I Solisti. Na een chaotisch en volumineus begin, waaraan men kon horen dat Mulleman compositielessen heeft gevolgd bij Annelies Van Parys, volgde een gevoelige passage met een druppelende piano (Jan Michiels) en vederlichte trillers die de ruimte vrijmaakten voor twee strijkers. De trombone maakte gebruik van vier verschillende dempers waardoor de nuance maximaal werd opgedreven. De piano speelde zo nu en dan passages uit *Litanie I*, eerder overkomend als knipoog dan als thema. Een lang aangehouden klaagzang van tutti en een strak ritmische piano leidden de toehoorders naar het einde waarin Goeyvaerts eerder suggererend dan manifest aanwezig bleef. Zo had hij het misschien het liefst gezien.

WAT: 100% Goeyvaerts

WIE: I Solisti (Filip Rathé, dirigent), Jan Michiels (piano), Liesbeth Devos (sopraan), Mark Delaere (interventies)

WANNEER: 27 april, Pieter-en-Paul-kerk, Mechelen

ORGANISATIE: Lunalia 2023, Festival van Vlaanderen Mechelen

AGENDA:

MATRIX (Centrum voor nieuwe muziek) heeft een pop-up expo *Karel Goeyvaerts Gespiegeld* lopen in het Cultuurcentrum Mechelen, Minderbroedersgang 5. Tot 7 mei.

Klara heeft dit concert opgenomen. Uitzending op 8 juni, 100ste verjaardag van Karel Goeyvaerts

FOTO'S: © Wynold Verweij

2 KLASSIEK

Alle ogen op Alma

De Oostenrijkse Alma Mahler inspireerde niet alleen andere kunstenaars, ze was ook zelf een **uitstekend componist**. De Belgische sopraan Elise Caluwaerts wijdt nu een album aan de vrouw uit Wenen. En dat is bijzonder: 'Het seksisme in de klassieke muziek zit er nog altijd erg in.'

Door **Merlijn Kerkhof**

Gustav Klimt. Alexander von Zemlinsky. Gustav Mahler. Walter Gropius. Oskar Kokoschka. Franz Werfel. Eerlijk: de lijst met beroemde partners van Alma Mahler (1879-1964) is zo indrukwekkend, dat je ergens wel begrijpt dat ze zo vaak is omschreven als muze, als de magnetische, mooiste, in elk geval meest mysterieuze vrouw van Wenen. Zo'n beetje alle kunstenaars van de stad werden verliefd op haar – dat is vaak het eerste wat je over haar leest. Hier dus ook weer.

Maar met die nadruk op haar echtgenoten (Mahler, Gropius, Werfel) en scharrels (met Klimt heeft ze volgens de overlevering in drie jaar slechts twee keer gezoend) doen we haar geen recht, ontdekt de muziekwereld langzaam. Alma Mahler was niet alleen iemand die andere kunstenaars inspireerde, ze was bovendien zelf een uitstekend componist.

Dat vindt ook de Belgische sopraan Elise Caluwaerts. Zij raakte al op jonge leeftijd in de ban van Alma Mahler. De lockdowns boden Caluwaerts de gelegenheid om onderzoek naar haar te doen. Het resultaat is een album met pianist Marianna Shirinyan waarop alle zeventien overgebleven liederen van Mahler staan. Titel: *Meine Seele*. Maandag komt het uit.

Een heel aan Alma Mahler gewijd album is bijzonder: vaak worden haar liederen gekoppeld aan die van Gustav Mahler, of prijken ze op verzamel-cd's met werk van vrouwelijke componisten.

'Als tiener las ik de dagboeken van Alma die uitgegeven zijn bij Privé-domein', zegt Caluwaerts. 'Ze groeide op als kunstenaarsdochter in een milieu waar het intellect enorm gestimuleerd werd. Ik vond haar levensverhaal zo avontuurlijk en tragisch tegelijk. Het is een vloek om een meisje te zijn, schreef ze, ik kan mijn tekortkomingen nooit te boven komen. Terwijl ze barstte van het talent: ze was hoogbegaald, een geweldige pianist ook, en speelde op haar 15de heel Wagners *Tristan und Isolde* uit haar hoofd op de piano.'

'Twee jaar later kwam ik op het conservatorium in Antwerpen. Daar zei ik tegen mijn zangdocent: ik zou wel een paar liederen van Alma Mahler willen zingen. Haar reactie was teleurstellend: ach, al die vrouwen, dat is toch niks. Zing toch iets van haar man... Dat seksisme in de klassieke muziek zit er nog altijd erg in.'

Die man was dus Gustav Mahler (1860-1911). Toen de twee elkaar ontmoetten, kregen ze meteen een felle discussie: over de betekenis van schoonheid. Toen ze in 1901 trouw-

Links: Alma en Gustav Mahler in 1909.

Rechts: Alma Mahler en Franz Werfel.
Foto's Getty

De Oostenrijkse componist Alma Mahler in 1909.

Foto Getty

den, stelde de negentien jaar oudere Gustav - directeur van de Weense Hofoper, dirigent en componist van grootschalige symfonieën - een voorwaarde. In een lange brief schreef hij haar dat ze het componeren moest opgeven. Dat deed ze. De overgebleven liederen zijn dus vroege werken.

Maar zo klinken ze allerminst, meent Caluwaerts. 'Ik vond het verrassend dat zo'n jonge vrouw zulke rijpe, volwassen, groots en meeslepende stukken had gecomponeerd. Ze zijn niet licht om te zingen. Het

zijn hoogstpersoonlijke getuigenissen. Ze koos enorm sensuele teksten, teksten die zowel erotisch als religieus zijn; van Novalis bijvoorbeeld, waarin het gaat om de dorst, de honger, het bloed, die dingen. Ze was enorm beïnvloed door Wagner, de meeste liederen zijn doorgecomponeerd (de tekst volgend, zonder herhaalde elementen, red.). Tijdens het opnemen stopten mijn pianist en ik soms, als een stuk weer een bijzondere harmonische wending nam. Dan keken we elkaar aan van: *what is she doing?*

De man-van (nummer 1) kwam ge-

lukkig wel tot inkeer. Na een relatiecrisis in 1910, toen Alma een affaire was begonnen met de latere Bauhaus-architect Walter Gropius, liet Gustav zich op de sofa behandelen door psychotherapeut Sigmund Freud. Plotseling kreeg hij wel interesse voor de composities van Alma. Hij redigeerde enkele liederen en meldde zijn uitgever Universal Edition dat de bladmuziek beslist moest worden gedrukt. Zo geschiedde.

Toch bleef de gedachte dat ze dienstbaar moest zijn aan haar man hardnekkig. Het bleef bij bijna vijftig liederen, een operaschets, piano-

stukken en een paar kamermuziekwerken. Dat er nu, voor zover we weten, nog maar zeventien liederen over zijn (veertien zijn er bij leven gepubliceerd), heeft enerzijds te maken met haar vlucht voor de nazi's in 1938 (ze was inmiddels getrouwd met de schrijver Franz Werfel). De Weense kunstscene zette zich voort in de heuvels van Los Angeles, waar ze opnieuw een spilfiguur werd. Haar huis in Wenen brandde af.

Maar Alma Mahler was zelf ook kritisch. Stukken die ze niet goed genoeg vond, vernietigde ze. 'Dat vind

Ik vond het verrassend dat zo'n jonge vrouw zulke rijpe, volwassen, groots en meeslepende stukken had gecomponeerd

ik jammer. Ik hoop heel erg dat er weer wat wordt gevonden, zoals *Einsamer Gang* in 2018', zegt Caluwaerts. Maar in dat vernietigen van eigen werk valt ook iets te bewonderen, meent ze. 'Ik zie een sterke vrouw die heel goed de regie houdt.

'Ze was een enorme persoonlijkheid, daar moest je als partner iets tegenover kunnen stellen. Wat je bent, trek je aan. In haar dagboeken zegt ze dat het goed is om een groot genie te dienen, terwijl ze er ook naar hunkerde om zichzelf te ontwikkelen. Ik denk dat ze ook door die artistieke mannen geleefd heeft. Maar talent is iets gekks: als je het laat rusten, kan het heel vervelend worden. Je moet er mee aan de slag, anders raak je gefrustreerd. Dat zie je terug in haar liefdesleven.'

Dat ze zich niet voldoende heeft kunnen ontplooiën, wijt Caluwaerts aan haar plaats en tijd. 'De gatekeepers, de mensen die ervoor zorgden dat je muziek kon worden uitgegeven, waren allemaal mannen. Als die het werk van een vrouw bij voorbaat niet respecteerden, welke kansen had je dan om door te gaan? Ik snap dan wel dat het leven op een gegeven moment zegt: ga maar andere dingen doen.'

Tragiek was er ook op andere fronten. Niet alleen overleefde ze zowel Gustav Mahler als Franz Werfel, ze overleefde ook drie van haar vier kinderen.

Drie jaar geleden ontmoette Caluwaerts in Londen Alma's kleindochter Marina Mahler. 'Als mensen het over Alma hadden, noemden ze haar onweerstaanbaarheid. En nu zag ik net zo'n onweerstaanbare vrouw, net zo caleidoscopisch. Ze liet me al het materiaal zien dat ze van Alma had en spoorde mij aan de liederen op te nemen. Ze zei: wat charmant dat je het over mijn grootmoeder hebt, iedereen begint altijd over mijn grootvader.'

En dan ging het nog over haar werk ook: 'Ja', zucht Caluwaerts. 'Het is zo typisch dat als we bij beroemde kunstenaarskoppels de vrouw bespreken, het liefdesleven centraal komt te staan. Denk aan Yoko Ono: een waanzinnige kunstenaar, maar het gaat de hele tijd om een man die al decennia dood is.'

30 april 2023
Door Xavier Kruth

The Karma Project: Hear The Voice

"Een glansrijke reflectie op overeenkomsten en verschillen in diverse mythologieën."

Qntal, Estampie, VocaMe, Al Andaluz Project ... Het was al een indrukwekkend lijstje, en daar komt nu nog een project bij: The Karma Project. Opnieuw zijn Michael Popp en Sigrid Hausen de meesterbreinen, al is ook de inbreng van een aantal muzikanten van het nieuwe ensemble cruciaal. The Karma Project onderscheidt zich immers van de eerdere projecten van Popp en Hausen omdat ze hier Indische en Mongoolse invloeden verwerken in hun muziek.

Maar laten we even recapituleren. Rond 1985 vinden Sigrid Hausen en Michael Popp elkaar in de wens om moderne uitvoeringen van Middeleeuwse muziek te maken. Ze richten daartoe Estampie op, dat Middeleeuwse liederen vertolkt met traditionele instrumenten. De insteek was echter nooit om de muziek identiek te reproduceren zoals die destijds geklonken zou moeten hebben, maar integendeel om door een moderne interpretatie aangename muziek te maken die het erfgoed levend moet houden.

Qntal werd in 1991 opgericht – destijds ook met de inbreng van Ernst Horn van Deine Lakaïen – om Middeleeuwse liederen uit te voeren met moderne elektronica. Het werd een groot succes. Hits als 'Ad Mortem Festinamus' en 'Palästinalied' scoorden op de dansvloer. Gaandeweg werden de invloeden ruimer, en werden klassieke gedichten uit verschillende tijdperken verwerkt in het oeuvre. Ernst Horn verliet Qntal in 1999 om gelijkaardige muziek te maken met het eveneens aanbevelenswaardige Helium Vola. Qntal bracht een paar maanden geleden nog hun negende studioalbum 'Time Stands Still' uit, die alweer fantastisch is.

Ook Estampie evolueerde verder, en ging bijvoorbeeld Arabische invloeden verwerken in de muziek. Eén en ander groeide uit tot Al Andaluz Project, waarin Estampie samenwerkt met de groepen Amán Amán en L'Ham de Foc. De bedoeling is om muziek te vertolken met de invloeden van de drie grote monotheïstische culturen: christendom, islam en jodanisme, die elkaar troffen in Spaans Andalusië. VocaMe is dan weer een vrouwelijk vocaal ensemble dat traditionele Byzantijnse en Middeleeuwse liederen brengt.

U voelt het, er zit veel diepgang in het werk van Michael Popp en Sigrid Hausen, en dat is met deze opvoering van The Karma Project niet anders. Het is ook niet helemaal verwonderlijk dat de wereldpremière van 'Hear the voice' op het Festival van Vlaanderen, met name op het voorjaarsfestival Lunalia, geschiedt. Sigrid Hausen was hier in 2018 al 'artist in residence' en ook VocaMe mocht reeds op het Festival van Vlaanderen optreden.

'Hear The Voice' is een muziektheater, een combinatie van muziek, theater, dans en projecties. Er is één acteur die ook de verteller is, Patrick Nellesen, maar daarnaast zijn er twee danseressen met elk hun eigen specialiteit. Mirjam Plank is een uitstekende hedendaagse danseres, terwijl Ioanna Srinivasan gespecialiseerd is in traditionele Indische kathakdans. Op het eerste zicht een vreemde combinatie, maar het is net deze diversiteit die zorgt dat je keer op keer verrast wordt door de vertoning.

Daarenboven genieten we van negen magistrale muzikanten, die harmonium, tabla, basuri, santur, vedel, saz, dilrupa, tar en tal van percussie-instrumenten spelen. De meest speciale is wellicht Naranbaatar Purevdorj, die de tweesnarige paardenkopvedel speelt – een soort Mongoolse cello – en daarenboven indruk maakt met zijn keelzang. De man speelt tegenwoordig ook mee in Qntal. Bijna alle muzikanten zingen trouwens mee, en dat geeft erg mooie samenzang.

'Hear The Voice' is gebaseerd op het Indische epos van de Mahabharata, één van de grondteksten van het hindoeïsme. Maar eigenlijk gaat 'Hear The Voice' veel breder. Het uitgangspunt was om parallellen te trekken tussen verschillende mythische verhalen. Er werden zeven grote thema's opgelijst, die voorkomen in verschillende mythologieën: de strijd, het scheppingsverhaal, het heldendom, het water, het woud en karma (of het onvoorzienbare lot dat tot catastrofe of catharsis leidt).

U moet dus niet verrast zijn indien midden in een voorstelling over de Mahabharata plots ridder Percival opduikt, of poëzie van de naoorlogse schrijfster Ingeborg Bachmann, de Middeleeuwse dichter Abaelard, of de Duitse klassieker Heinrich Heine, al komt ook de Indische mysticus Kabir aan bod. The Karma Project heeft gepuzzeld met verschillende bronnen om tot deze opvoering te komen, en opnieuw is het deze diversiteit aan invloeden die de vertoning extra speciaal maakt.

Al ben ik in de eerste plaats onder de indruk van de muziek. Michael Popp, die opnieuw de muzikaal directeur is van de hele onderneming, heeft zich duidelijk verdiept in de Indische muziek. Hij werd hier ongetwijfeld geholpen door percussionist Sascha Gotowtschikow, ook een lid van Qntal, die als een specialist ter zake geldt. Dat hebben ze fantastisch gedaan, zowel als ze een muzikale percussiestorm veroorzaken, als wanneer ze meer melodische fragmenten uitwerken.

Maar zoals u uit deze tekst al kon afleiden, beperkt Popp zich niet tot Indische muziek. Hij verwerkt ook Middeleeuwse polyfonische zang in het stuk, net als Arabische en Ottomaanse invloeden. Op die manier put hij uit verschillende muzikale tradities – tradities die ook elk hun uiteenlopende structuren, ritmes en toonladders kennen – om tot een origineel geheel te komen.

En ik denk dat dit ook de hoofdbetekenis is van dit werk. Verschillende culturen kennen hun verschillen, maar ook hun overeenkomsten. Sommige thema's – de eeuwige thema's uit de klassieke literatuur en mythologie – komen in alle culturen voor, en verbinden ons. Maar ook de verschillen kunnen verrijkend werken, door het besef dat de eigenheid van je eigen cultuur niet universeel is, en er een interessante wisselwerking ontstaat. 'Hear The Voice' is alvast een bewijs dat multicultuur niet noodzakelijk rijmt op flauwekul, en integendeel enorm rijke ervaringen kan teweegbrengen.

The Karma Project: Hear The Voice wordt vanavond, zondag 30 april 2023, nog een tweede keer opgevoerd in de Mechelse stadsschouwburg. Er zijn nog kaarten verkrijgbaar.

Lunalia 2023 – william blakes caleidoscopische knipoog naar karel goeyvaerts

written by Knopskaya mei 6, 2023

Lunalia 2023, hét Mechelse culturele stadsfestival stond dit jaar volledig in het teken van de honderdste verjaardag van componist Karel Goeyvaerts en de manier waarop hij vernieuwend met muziek omging. Onder het motto, genoemd naar een compositie van Goeyvaerts, *You'll never be alone anymore*, werd een mooi aanbod concerten uitgewerkt in de Mechelse binnenstad. Zo ook in het prachtige decor van de Sint-Pieter-en-Paulkerk. Het laatste concert binnen de reeks op deze locatie betrof de originele bezetting door niemand minder dan tenor Reinoud Van Mechelen – artist in residence van Lunalia 2019, hoboïste Kristien Ceuppens en pianiste Inge Spinette. Woord in zang afgewisseld met hobo als zang en de sprankelende dialoog onderling. Een boeiende dramaturgie waarbij alle elementen mooi in mekaar pasten. Alsof het altijd al zo had geklonken.

Een programma van een dik uur. Niet te land zult u denken, maar toch o zo gevuld wat ons betreft. Centraal stond de muziek van de Engelse dichter William Blake (1757-1827). De link met Goeyvaerts is het visionaire karakter waarover Blake beschikte. Hij was een man met vele interesses. Hij schreef, schilderde, graveerde en had wat met mystiek. Zijn poëzie zit boordevol symboliek en spiritualiteit loert steeds van om de hoek, samen met een ruime interesse voor de menselijke belevingswereld. Zowel Goeyvaerts als Blake zochten de grenzen op van hun discipline en wisten door deze experimenten diepe elementen in hun kunst te verwerken. Zo onderzocht Blake in zijn *Songs of Innocence and of Experience* de menselijke ziel, de relatie tot de natuur en de onschuld van de kindertijd die hiermee in dialoog gaat.

Het is niet moeilijk om te geloven dat het velen inspireerde tot nog meer diepgang in zijn werk te willen leggen. Zo konden we tijdens dit concert genieten van een flinke portie expressief lied van de eveneens Engelse componisten Benjamin Britten en Ralph Vaughan-Williams. Het werkte allemaal een beetje caleidoscopisch, gezien men hetzelfde gedicht, zoals *Tiger* en *Sunflower* zowel door de bril van Britten en Vaughn-Williams mochten ervaren als getoondicht door componisten van bij ons zoals Lucien Posman, die een zeer dynamische versie wist neer te zetten als Annelies van Parijs die voor een compositie met Engelse hoorn ging en warme aardse klanken losliet dwalen over de hoofden van het publiek. Verrassend was de compositie van de jonge toondichteres Heleen Van Haegenborgh, die voor een heel ander gedicht uit de cyclus koos met *But in the Wine-Presses the Human Grapes Sing not nor dance*. Een compositie die een kooreffect opriep waarin stem, piano en hobo polyfoon versmolten. Een vooral zeer warme en uitnodigende compositie vol frisse elementen.

Een boeiende opstap om ons nog meer vragen te stellen rond de muziek van Goeyvaerts, de poëzie van Blake en wat men allemaal kan doen om deze nog dieper te beleven net zoals andere kunstenaars dit reeds en hun toeschouwers dit reeds ervoeren.

Gezien op 4 mei 2023 te Mechelen

foto @Lunalia

Muzikaal erbetoon aan William Blake: genie of gek

[Leave a Comment](#) / [concerts, reviews](#) / By [Wynold Verweij](#)

Het Lunalia-festival zette afgelopen donderdag zijn deuren open voor een ode aan de Engelse dichter William Blake in een vintage Brits programma met -uit België- een vleugje hedendaags. Reinoud Van Mechelen (tenor), Kristien Ceuppens (hobo) en Inge Spinette (piano) vulden de Mechelse Sint-Pieter-en-Paulkerk met een inspirerend recital.

William Blake (1757-1827) was in zijn werk als dichter even radicaal als mysterieus, even diepzinnig als extreem en daardoor controversieel. Hij werd beschouwd of als een genie of als een gek, maar nooit als irrelevant. Blake's *englishness*, een combinatie van mystieke traditie met een frisse pint zelfspot, kon dan ook moeiteloos worden opgepakt door typisch Engelse componisten als Ralph Vaughan-Williams (1872-1958) en Benjamin Britten (1913-1976).

Het concert opende met *Pan* uit *Six Metamorphoses after Ovid* voor hobo. Kristien Ceuppens speelde strak en perfect lineair. Het instrument kwam goed tot zijn recht in de akoestisch soms moeilijke omstandigheden die een kerk met zich meebrengt. De Oosters klinkende intervallen maakten de mysterieuze sfeer voelbaar. Tenor Reinoud Van Mechelen durfde het aan *The Shepherd* van Vaughan-Williams a capella te beginnen waarna het lied zich ontwikkelde tot een evenwichtig duet tussen hobo en stem. Die complimentariteit was ook terug te vinden in *Ah! Sun-flower* van dezelfde componist. Waar Inge Spinette (piano) zich ingehouden en diepzinnig manifesteerde, zette tenor Van Mechelen de kracht van ontspanning in om een loepzuivere melancholie over het voetlicht te brengen.

Reinoud Van Mechelen

Katrien Ceuppens

Inge Spinette

Een uitschieter was Britten's *Last Rose of Summer* waarin de waaivormige akkoordprogressies op de piano een kleurrijke ondergrond boden voor de soepelheid waarmee Van Mechelen ook de baritonregisters ten gehore bracht. Beide musici lieten blijken dat perfectie klinkt als een speciaal soort eenvoud, een eenvoud die jarenlang geploeter liefdevol afdekt.

Verrassend was ook de combinatie van piano en Engelse hoorn in drie korte stukken uit *Six studies in English Folksong*. De warmte van het blaasinstrument en de vloeiende aanslag van de piano vonden elkaar in een natuurlijk aanvoelende liefde op het eerste gezicht.

William Blake

Heleen Van Haegenborgh was een van de drie Belgische componisten die werk op inspiratie van William Blake lieten horen. *But in the Wine-Presses the Human Grapes Sing not nor dance* voor oboe d'amore, stem en piano begint met een lange melodielijn van de oboe d'amore, hier en daar opgerekt met minimale trillers en vermoedens van glissandi, die vrijwel onmerkbaar wordt verdergezet door de tenor en vervolgens door de piano. Licht dissonante seconden en een bescheiden gebruik van het overige muzikale materiaal versterken de indruk van een hedendaagse versie van *minimal music*. Maar de luisteraar wordt al snel teruggezet in de realiteit waarin de oboe d'amore laat horen dat zij kan springen en dansen en de tenor het verbaasde concertgangers alle hoeken van de kerk laat zien. Ook William Blake had dit waarschijnlijk graag gehoord.

WAT: William Blake: visionair

WIE: Reinoud Van Mechelen (tenor), Kristien Ceuppens (hobo), Inge Spinette (piano)

WAAR: Sint-Pieter-en-Paulkerk, Mechelen

GEZIEN: 4 mei 2023

ORGANISATIE: Lunalia, Festival van Vlaanderen Mechelen

AGENDA: Klara zendt dit concert uit op 10 mei om 20h00.

Muzikaal erbetoon aan William Blake: genie of gek

7 mei 2023

Wynold Verweij

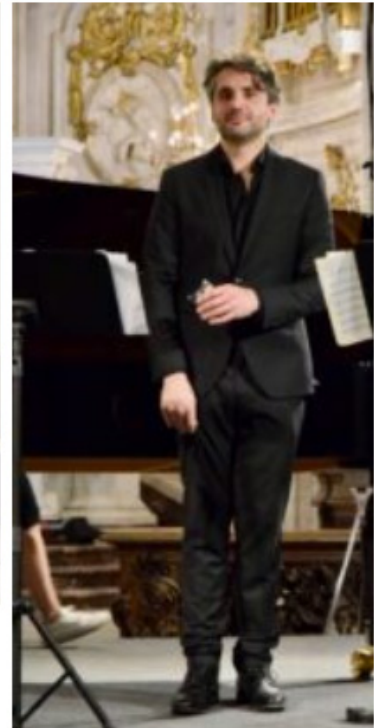
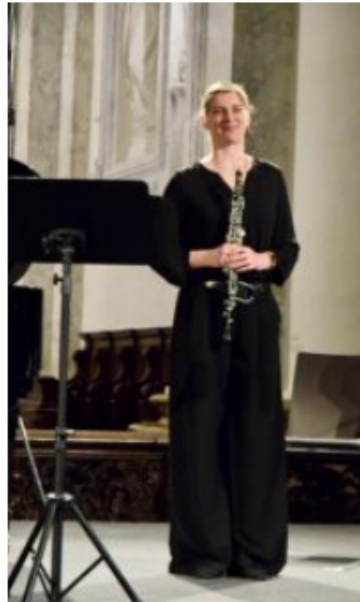
Het Lunalia-festival zette afgelopen donderdag zijn deuren open voor een ode aan de Engelse dichter William Blake in een vintage Brits programma met –uit België– een vleugje hedendaags. Reinoud Van Mechelen (tenor), Kristien Ceuppens (hobo) en Inge Spinette (piano) vulden de Mechelse Sint-Pieter-en-Paulkerk met een inspirerend recital.

© Thomas Phillips

William Blake (1757-1827) was in zijn werk als dichter even radicaal als mysterieus, even diepzinnig als extreem en daardoor controversieel. Hij werd beschouwd of als een genie of als een gek, maar nooit als irrelevant. Blake's *englishness*, een combinatie van mystieke traditie met een frisse pint zelfspot, kon dan ook moeiteloos worden opgepakt door typisch Engelse componisten als Ralph Vaughan-Williams (1872-1958) en Benjamin Britten (1913-1976).

Het concert opende met *Pan* uit *Six Metamorphoses after Ovid* voor hobo. Kristien Ceuppens speelde strak en perfect lineair. Het instrument kwam goed tot zijn recht in de akoestisch soms moeilijke omstandigheden die een kerk met zich meebrengt. De Oosters klinkende intervallen maakten de mysterieuze sfeer voelbaar. Tenor Reinoud Van Mechelen durfde het aan *The Shepherd* van Vaughan-Williams a capella te beginnen waarna het lied zich ontwikkelde tot een evenwichtig duet tussen hobo en stem. Die complimentariteit was ook terug te vinden in *Ah! Sun-flower* van dezelfde componist. Waar Inge Spinette (piano) zich ingehouden en diepzinnig manifesteerde, zette tenor Van Mechelen de kracht van ontspanning in om een loepzuivere melancholie over het voetlicht te brengen.

Een uitschieter was Britten's *Last Rose of Summer* waarin de waaivormige akkoordprogressies op de piano een kleurrijke ondergrond boden voor de soepelheid waarmee Van Mechelen ook de baritonregisters ten gehore bracht. Beide musici lieten blijken dat perfectie klinkt als een speciaal soort eenvoud, een eenvoud die jarenlang geploeter liefdevol afdekt.

Verrassend was ook de combinatie van piano en Engelse hoorn in drie korte stukken uit *Six studies in English folksong*. De warmte van het blaasinstrument en de vloeiende aanslag van de piano vonden elkaar in een natuurlijk aanvoelende liefde op het eerste gezicht.

Heleen Van Haegenborgh was een van de drie Belgische componisten die werk op inspiratie van William Blake lieten horen. *But in the Wine-Presses the Human Grapes Sing not nor dance* voor oboe d'amore, stem en piano begint met een lange melodielijn van de oboe d'amore, hier en daar opgerekt met minimale trillers en vermoedens van glissandi, die vrijwel onmerkbaar wordt verdergezekt door de tenor en vervolgens door de piano. Licht dissonante seconden en een bescheiden gebruik van het overige muzikale materiaal versterken de indruk van een hedendaagse versie van *minimal music*. Maar de luisteraar wordt al snel teruggezekt in de realiteit waarin de oboe d'amore laat horen dat zij kan springen en dansen en de tenor de verbaasde concertgangers alle hoeken van de kerk laat zien. Ook William Blake had dit waarschijnlijk graag gehoord.

WAT: William Blake: visionair

WIE: Reinoud Van Mechelen (tenor), Kristien Ceuppens (hobo), Inge Spinette (piano)

WAAR: Sint-Pieter-en-Paulkerk, Mechelen

WANNEER: 4 mei 2023

ORGANISATIE: Lunalia, Festival van Vlaanderen Mechelen

Klara zendt dit concert uit op 10 mei om 20h00.

Das Lunalia Festival im belgischen Mechelen feiert die menschliche Stimme in allen Facetten

KRITIK

(nmz) - Die Kleinstadt Mechelen, zwischen Brüssel und Antwerpen gelegen, hat wohl ein besonders aufgeschlossenes Publikum. Die Besucher des hiesigen Lunalia Festivals lassen sich auf jedes noch so ausgefallene Programm ein. Vom mongolischen Kehlkopfgesang bis zu experimenteller Vokalakrobatik – Schwerpunkt des Festivals ist die menschliche Stimme; womit nicht nur Gesang, sondern jede Form der stimmlichen Klangerzeugung gemeint ist.

07.05.2023 - Von [Antje Rößler](#)

„Zur diesjährigen Eröffnungsparty mit zwölf kostenlosen Aufführungen kamen mehr als 1600 Besucher“, freut sich Jelle Dierickx, der das Lunalia Festival leitet. Er setzt auf persönliche Gespräche, um Hemmschwellen abzubauen. Um für das Festival zu werben, besucht er die Vereine und Kneipen der Stadt. Bei jedem Konzert steht er am Eingang; schwatzt mit den Besuchern. Und so sind die Veranstaltungen trotz des experimentellen Programms gut besucht.

Regelmäßig gastiert das Festival im Kulturzentrum nona, das sich in eine mittelalterliche Gasse schmiegt. Es verfügt über ein altes Theater und einen neuen Saal auf dem Gelände einer einstigen Druckerei. Beide Orte wurden an einem Abend unter dem Titel „Double Bill“ bespielt.

Zunächst lotete die belgische Vokalkünstlerin Ine Claes, im Ensemble mit drei Stimmen und einen Perkussionisten, die Möglichkeiten von Loops aus – von minimalistischen Repetitionen über verträumte Klanglandschaften bis zu dichten Grooves.

Die Vier demonstrierten atemberaubende Vokalakrobatik und Atemtechnik: mit Zischen, Hecheln oder Schnalzen, Schreien, Pusten und Gähnen, Satzketten – eingehegt durch die sanften Beats des Perkussionisten *João Lobo*. Thema war die Rastlosigkeit des modernen Menschen, der zwischen Arbeit, Fitness-Wahn und kommunikativen Anforderungen kaum noch zum Luftholen kommt.

Nach der Pause zeigte das Brüsseler Vokalensemble Hyoid die „History of the Voice“ der irischen Komponistin Jennifer Walshe. Einen furiosen, zuweilen urkomischen Einblick in die Welt der Stimme: von der Geburt bis zum Tod, von der Tierwelt bis zur Künstlichen Intelligenz, von Renaissance bis Rock. Wir erlebten den Versuch, mit Delphinen zu kommunizieren, eine Imitation von Gwyneth Paltrows Stammeln bei der Oscar-Verleihung, nahmen an gemeinsamen Atemübungen teil.

Mechelens Altstadt sieht zumeist noch so aus wie um 1500, als Margareta von Österreich die Statthalterin der habsburgischen Niederlande war. Sie versammelte an ihrem hiesigen Amtssitz allerlei Humanisten, Künstler und Musiker. Mechelen ist übrigens auch der Ursprungsort der Familie „Van Beethoven“.

Dass das Festival diesem traditionsreichen Städtchen gleichsam auf den Leib geschneidert ist, erkennt man schon am Namen „Lunalia“, der auf eine alte Legende anspielt: Eines Nachts torkelte ein angetrunkener Bürger durch die Gassen. Er sah einen feurigen Schein im Turm der Kathedrale und schlug Alarm. Die Nachbarn rannten herbei und löschten – bis sich herausstellte, dass nur der Mond in die Turmfenster geleuchtet hatte. So wurde Mechelen zum Gespött des Landes; die Einwohner hatten ihren Spitznamen als Maneblussers (Mondlöscher) weg.

Das diesjährige Festival-Motto „You'll never be alone anymore“ ist einer Komposition des Komponisten Karel Goeyvaerts (1923-1993) entnommen, der aus dem gerade mal 25 Kilometer entfernten Antwerpen stammt. „Mit Karel Goeyvaerts kann man die ganze Musikgeschichte des 20. Jahrhunderts erleben“, erzählt der Festivalleiter Jelle Dierickx. „Goeyvaerts war ein fortwährender Pionier und ständig seiner Zeit voraus: sei es bei Serialismus, elektronischer Musik, Minimal Music.

Das Kammer-Ensemble I Solisti, die Sopranistin Liesbeth Devos und der Pianist Jan Michiels würdigten den Komponisten mit einem Porträtkonzert genau an dessen 100. Geburtstag. Die sechs Werke offenbaren ein stilistisch vielseitiges, stets auch sinnlich ansprechendes Œuvre.

Den Anfang machte ein Liederzyklus, den Goeyvaerts als Skizzenbuch für seine einzige „Aquarius“ nutzte – von Liesbeth Devos sehr differenziert und farbenreich interpretiert. Es folgten das rasante, mit fiesem Tonwiederholungen gespickte „Plikonamu Micucona“ für Posaune und Klavier sowie ein unbeschwertes Duett, in dem sich Flöte und Bass-Klarinette die Bälle zuwerfen. Schließlich begeisterte Pianist Jan Michiels mit der minimalistisch-perkussiven „Litanei I“ das Publikum.

Auch im Alltag steckt Mechelen voller Musik. Fortwährend bimmelt es aus dem Turm der gotischen Kathedrale *Sint Rombout*, der zwei Glockenspiele beherbergt. Das Glockenspiel hat hier eine lange Tradition und wird in der hiesigen Carillon-Schule weiter gepflegt.

Zu den Klängen von Mechelen gehören aber auch die Sprachen der Einwohner, hat doch jeder Fünfte einen Migrationshintergrund. Vor zwei Jahrzehnten galt die Stadt als dreckig, strukturschwach, kriminell. Das änderte sich unter dem langjährigen Bürgermeister Bart Somers, der eine straffe Law-and-Order-Politik mit multikultureller Integration verband. Er siedelte große Unternehmen an und förderte die Kultur.

Und so erlebte die Stadt einen erstaunlichen Aufschwung. „Mechelen entwickelt sich, bietet Freiräume. Da kann ich als Festivalmacher wirklich etwas auf die Beine stellen“, meint Jelle Dierickx, der zudem in den Kempen das herbstliche Festival „Musica Divina“ leitet, das sich geistlicher Musik widmet. „Die beiden Festivals verhalten sich wie Yin und Yang“, meint er.

In Mechelen steht ihm eine Fülle spannender Aufführungsorte zur Verfügung; zum Beispiel das gemütliche Neo-Rokoko-Stadttheater im einstigen Empfangssaal des Palasts der Margareta von York. Hier hatte das multikulturelle Tanz- und Musiktheaterprojekt „Hear The Voice!“ Premiere. Die Drahtzieher: Sigrid Hausen an Flöten und indischem Harmonium sowie der Multi-Instrumentalist Michael Popp, zwei Barden, die ursprünglich aus der Mittelalter-Szene kommen. Sie versammelten etliche Musiker und Sänger, zwei Tänzerinnen und einen Schauspieler für ihr vom indischen Mahabharata-Epos inspiriertes Spektakel – ein bunter Reigen aus Musik, Theater, Tanz, elektronischen Klanglandschaften und wundersamem Lichtdesign.

Das Aufeinanderprallen von Contemporary Dance und indischem Kathak-Tanz sorgt für Überraschung. Besonders beeindruckte Naranbaatar Purevdorj an der mongolischen zweisaitigen Pferdekopfbartsche und mit seinem Kehlkopfgesang in den tiefsten Bassregionen.

Thematisch ist das Ganze ein allumfassendes Welttheater mit verschiedensten Mythen; *Arjuna*, *Parzifal*, der indische Mystiker Kabir reichen sich die Hände. Erkennbar wird, dass die Mythen in aller Welt immer wieder dieselben Themen berühren. Die Szenen dieser Aufführung stehen jedoch allzu unvermittelt nebeneinander; wie bei einer Collage. Einen roten Faden gibt es nicht, was vielleicht auch damit zusammenhängt, dass hier kein Regisseur die Zügel in der Hand hält.

Wie bereichernd es sein kann, die Grenzen zwischen fremden und heimischen Traditionen zu überschreiten, zeigte auch das Leipziger Vokalsextett Sjaella, das mit zwei Programmen in der barocken Kirche Sint-Pieter-en-Paul auftrat. Unter dem Titel „Origins“ ging es um natürliche Zyklen. Mit Werken aus Barock bis zur Gegenwart spürten die sechs Sängerinnen dem Wechsel der Jahreszeiten oder dem Tag-Nacht-Rhythmus nach. Die witzige Eigenkomposition „Hypophysis“ handelt vom Menstruationszyklus; Eizellen oder Hormone erwachen hier zum Leben.

Gesanglich ist all das perfekt. Die sechs Stimmen schwingen in vollkommener Harmonie, intonieren makellos; die Balance stimmt bei jeder Lautstärke. Visuell ist die choreografisch durchinszenierte Aufführung ebenfalls gelungen.

Das aktuelle Programm „Meridians“ bietet neue Arrangements von Volksliedern aus aller Welt; von irischen Weisen bis zum Azteken-Gesang. Höhepunkt war der „Jägermix“, ein halbsbrecherischer Parcours durchs deutsche Jagdlied, bei dem die Sjaella-Damen augenzwinkernd die kraftstrotzenden männlichen Posen aufs Korn nehmen.

Beim Heimweg erhellt dann der Mond die schmalen Gassen. Möge die Mondgöttin Luna dieses feine, nach ihr benannte Festival auch weiterhin behüten.

FESTIVAL VAN VLAANDEREN MECHELEN

Dit was de kracht van LUNALIA, You'll never be alone anymore. Bedankt voor het luisteren!

De festivaleditie ter ere van componist **Karel Goeyvaerts** zit erop. Met meer dan **100 artiesten uit 12 verschillende landen, 18 concerten, 3 wereldpremières, 4 creaties**, de **pop-up tentoonstelling Goeyvaerts Gespiegeld**, het groot openingsfeest **LUNALIA LIFT OFF** met **12 extra voorstellingen** en **ensemble in residentie I SOLISTI** bracht Festival van Vlaanderen Mechelen opnieuw tijdloze muziek met de kracht van de vollemaan naar duizenden luisteraars. **4821** bezoekers hebben dit jaar de weg naar het festival gevonden. **Bedankt voor het luisteren!**

Herbeleef LUNALIA LIFT OFF in de aftermovie.

Wij danken alle 2053 bezoekers van het openingsfeest om samen met de artiesten zo talrijk te genieten van live muziek in Mechelen.

Klara Live woensdag 10 mei 2023

blijf verwonderd!

festival lunalia

🕒 wo 10 mei - 5:00

Lunalia 2023, opname concert van 4 mei. Multitalent William Blake is ongetwijfeld een van de meest intrigerende figuren uit het Engeland van de 18de eeuw. Zijn gedichten zijn het uitgangspunt voor een recital door Reinoud Van Mechelen, Kristien Ceuppens en Inge Spinette die liederen -op tekst van Blake-, van Ralph Vaughan-Williams, Benjamin Britten, Lucien Posman en Annelies Van Parys brengen, alsook een creatie van Heleen Van Haegenborgh.

William Blake: Visionair

Een van de meest opvallende werken van Blake is 'Songs of Innocence and of Experience'. Dit is een verzameling geïllustreerde gedichten die de menselijke ziel onderzoeken en dieper ingaan op de corruptie van de maatschappij. In het 'Innocence' gedeelte viert Blake de vreugde, de onschuld van de kindertijd en de natuur; in het 'Experience' gedeelte presenteert hij een cynische symboliek waarin hij de onderdrukking van de bevolking en het verderf van de samenleving bekritiseert.

O.a. Vaughan-Williams bracht het diepgaande "Ah Sunflower" (uit 'Experience') tot een hevige muzikale beeldspraak -voor stem en hobo, zonder klavierbegeleiding!-, maar ook Benjamin Britten, Lucien Posman en Annelies Van Parys schreven een versie op deze erg symbolische tekst. *Ah Sunflower! Weary of time, who countest the steps of the Sun; Seeking after that sweet golden clime, where the traveller's journey is done: Where the Youth pined away with desire, and the pale Virgin shrouded in snow, arise from their graves and aspire where my Sunflower wishes to go.*"

De Vlaamse pianiste Heleen Van Haegenborgh toonzette 'But in the Wine-Presses the Human Grapes Sing not nor Dance', een aanklacht van de mens op de strijd om betekenis en vreugde te vinden in hun leven én een kritiek op de sociale en economische systemen die de vrije meningsuiting beletten.

Parzival und die Pferdekopfbratsche

Das multikulturelle Musiktheater »Hear the Voice!«

Die belgische Kleinstadt Mechelen, zwischen Brüssel und Antwerpen gelegen, wird im Frühling zur Bühne für das Lunalia Festival. Der Schwerpunkt des Festivals liegt auf der menschlichen Stimme. Gemeint ist damit nicht nur Gesang, sondern jede Form der stimmlichen Klangerzeugung vom mongolischen Kehlkopfgesang bis zu experimenteller Vokalakrobatik. Mechelens Altstadt sieht an vielen Ecken noch so aus wie um 1500, als Margarete von Österreich die Statthalterin der habsburgischen Niederlande war. Auch die Familie van Beethoven hat in Mechelen ihren Ursprungsort.

Dass das Festival diesem traditionsreichen Städtchen gleichsam auf den Leib geschneidert ist, erkennt man schon am Namen »Lunalia«, der auf eine alte Legende anspielt: Einst erblickte ein Angetrunkener einen feurigen Schein im Turm der Kathedrale und schlug Alarm. Die Nachbarn rannten herbei und löschten – bis sich herausstellte, dass nur der Mond in die Turmfenster geleuchtet hatte. Fortan tragen die Einwohner den Spitznamen »Mondlöscher«. Im Alltag steckt Mechelen voller Musik. Fortwährend bimmelt es aus dem Turm der Kathedrale, der zwei Glockenspiele beherbergt. Zu den hiesigen Klängen gehören aber auch die Sprachen der Einwohner, hat doch jeder Fünfte einen Migrationshintergrund. Vor zwei Jahrzehnten galt die Stadt als strukturschwach und kriminell. Das änderte sich unter dem Bürgermeister Bart Somers, der eine straffe Law-and-Order-Politik mit multikultureller Integration verband.

Der Festivalleiter Jelle Dierickx findet in Mechelen den Freiraum, um originelle Programme auf die Beine zu stellen. Es gibt spannende Aufführungsorte wie zum Beispiel das gemütliche Neo-Rokoko-Stadttheater im Palast der Margareta von York. Hier hat das multikulturelle Tanz- und Musiktheaterprojekt »Hear the Voice!« Premiere. Die Drahtzieher: Sigrid Hausen an Flöten und indischem Harmonium sowie der Multi-Instrumentalist Michael Popp – zwei Barden, die ursprünglich aus der Mittelalter-Szene kommen. Sie versammeln mehrere Musiker und Sänger, zwei Tänzerinnen und einen Schauspieler für ihr vom indischen

»Mahabharata«-Epos inspiriertes Spektakel – eingebettet in elektronische Klanglandschaften und wunderbares Lichtdesign. Das Aufeinanderprallen von Contemporary Dance und indischem Kathak-Tanz sorgt für Überraschungen. Naranbaatar Purevdorj beeindruckt an der mongolischen zweiseitigen Pferdekopfbratsche und mit seinem Kehlkopfgesang in den tiefsten Bassregionen.

Thematisch ist das Ganze ein allumfassendes Welttheater mit verschiedenen Mythen: Krieger Arjuna und Ritter Parzival, Ingeborg Bachmann und der indische Mystiker Kabir reichen einander die Hände. Erkennbar wird schließlich, dass jegliche Mythen immer wieder dieselben Themen berühren. Die Szenen dieser Aufführung stehen jedoch unvermittelt nebeneinander, wie bei einer Collage. Ein roter Faden lässt sich nicht erkennen, was vielleicht auch damit zusammenhängt, dass kein Regisseur die Zügel in der Hand hält. Auf dem Heimweg erhellt der Mond die schmalen Gassen. Möge die Mondgöttin Luna dieses feine, nach ihr benannte Festival auch weiterhin behüten!

Antje Rößler

Welttheater mit Mythen vieler Kulturen

»Hear the Voice!« (2023) // Musiktheater von Sigrid Hausen und Michael Popp

Foto Lunalia